

KNIHOVNA JUNÁKŮ-SKAUTŮ ČESKOSLOV ČÍS. 14.
Rediguje ANT. B. SVOJSÍK.

DRUŽINOVÁ
SOUSTAVA
(THE PATROL SYSTEM)

PŘÍSPĚVEK K PROHLOUBENÍ SKAUTSKÉ PRAKSE.

NAPSAL

JAN NOVÁK,
ŽUPNÍ ZPŘÁVODAJ PRAŽSKÝ.

V PRAZE 1922

České lidové knihkupectví a antikvariát (Josef Springer) Praha I.,
filiálka na Kr. Vinohradech. — Knih tiskárna A. Lapáček, Praha V.

BRATŘE NÁČELNÍKU SVOJSÍKU!

Provineš mi snad, že Tobě připisuji skromné stránky tyto a že Tvoje jméno kladu v čelo své knížky. Povím Ti hned proč. Rád bych propagoval ve skautingu práci. A koho jiného bych mohl bratřím postavit za vzor, než-li Tebe. Znáš Tě už drahnou řadu let. Ať však vzpomenu na kterýkoliv okamžik Tvého života, vždy je to práce pro dobrou věc, s níž Tě vidím v úzkém sepětí. Za co vše vděčí Ti jen skauting československý! Kdyby každý z nás dovedl vykonati jen čtvrtinu toho, co Ty, kde bychom dnes byli. A odměna Tvoje? Hořko vzpomínat. Nedbej však, stojíme za Tebou a jdeme s Tebou, protože víme, že dobře jdeme. A víme také, že prudký stisk přátelské ruky a vděčný záblesk rozzářeného oka dovede Ti nahraditi mnoho z toho, oč Tě připravují nepochopení a zlá vůle. Věříme, že Tvůj čas přijde a že — pravda zvlézá.

J. N.

Úvodní slovo.

Tato knížka vznikla z poznámek a příprav, které jsem si činil, když jsem měl zahájit rozpravu o družinovém systému na vůdcovské schůzi pražské župy, konané v lednu 1921. Literárně poučil jsem se o soustavě této hlavně z knih R. E. Philippsa a poznatky své ověřil jsem si při světovém sjezdu skautů o Jamboree v Londýně v srpnu 1920.

Poznal jsem, že družinová soustava, jak jí rozvádí do podrobností R. E. Philipps ve své knize „The Patrol System“, je metodou, která nemůže se minouti cíle. Družinová soustava vyhoví i nejpřísnějším požadavkům, které klademe na skauting, a, což nejdůležitější — skýtá úžasnou úlevu vůdci v jeho práci a staví hochy do takových situací, kde sebevýchova, soběstačnost a odpovědnost jsou vedeny až ke krajním mezím. A to je právě úkolem skautingu, tam chceme mít své hochy.

Nepřeložil jsem doslova knihu Philippsovu, vděčím jí za inspiraci, za hojnost myšlenek a námětů, které jsem z ní přejal, ale zpracování látky a její rozvržení je mé vlastní.

Byl bych nevděčníkem, kdybych nepověděl několik slov o Rolandu E. Philippsovi. Povoláním byl důstojníkem v hodnosti kapitána, v hnutí skautském zastával úřad commissionera pro východní a severovýchodní Londýn. Jsou to části obydlené chudinou a hlavně dělnictvem a dětem těchto částí zasvětil svůj volný čas. Byl to skaut, jaký má být. Právý přítel mládeže, její druh a bratr. Ač sám voják, potíral vojenského ducha i vojenský nátěr ve výchově skautské a chtěl, aby každý oddíl měl vzhled pracovní, ne vojenský. Svě zkušenosti uložil do tří knih. O prvé „The patrol system“ stala se tu již zmínka. Za ní následovaly „Letters to a Patrol-

leader“ (Listy vůdci družiny) a to „The Scout law“ (Skautský zákon) a „The Tenderfoot and Second-class tests“ (Zkoušky nováčkovské a druhotřídní).

Na počátku světové války šel i on tam, kam Velkou Británii volala její čest a dané slovo, šel na pomoc lidstvu napadenému germánskou zběsilostí. Byl napoprvé trojnásobně raněn. Zotaviv se, šel na frontu znovu a padl 7. července 1916. Jediný majetek svůj, nevelký dům v předměstí londýnském, odkázal ve své závěti hnutí skautskému. Tento „Roland-House“ je viditelným pomníkem jeho lásky k hnutí skautskému, jeho lásky k mládeži. Dům ten sloužil za útulek válečným sirotkům, o které se stará anglická skautská organizace, mimo to je tam klubovna a útulek pro skauty, kteří přijedou do Londýna.

Jiným pomníkem jeho činnosti je souborné vydání jeho knih, které vyšlo poprvé v r. 1917 a bylo znovu otištěno v r. 1919 a 1920.

Sir R. Baden-Powell o něm napsal:

„On více než kdo jiný mne přesvědčil:

1. že skautský duch byl hybnou silou, která mu dávala úžasné energie a horlivosti, činíc ho přímo fanatikem skautské ideje;
2. že osobní účast jeho ve skautingu učinila jej praktickým příkladem ostatním skautům, aby ho následovali;
3. že bratrské soucítění a pomoc, kterými zahrnoval každého hochu bez rozdílu třídní příslušnosti svědčí, jak sociální duch má ve skautingu zvláště úrodnou půdu.

Roland Philipps byl mlád léty, když nás opustil pro Vyšší Službu; však právě jeho osobnost a příklad měly vliv na ohromný počet našich mužů a hochů, a on to byl, kdo jim vštípil onoho skautského ducha, který je podstatnou hybnou silou veškeré úspěšné skautské práce“

„Takových krásných lidí a vznešených povah najdeme v anglickém skautingu více.

Mimo knihu Philippsovu použil jsem i spisu „Boy scout tests“ od R. E. Younga. Mnoho pěkného našel

jsem i v letáčích, vydaných organizací Boy scouts of America: „The Scoutmaster“, „The scoutmaster and his troop“, „Scout helps“

V celém pojednání svém přihlížím k pravidlům a řádům, jak byly uveřejněny v knize „Organisace“, vydané A. B. Svojsikem u Springra v Praze (zkratka *Org.*) a pokud se věcné stránky týče ke knihám „Základy junáctví“, od téhož spisovatele a nakladatele (zkratka *Z. J.*) a „Základové skautingu“ od Svojsika-Nováka, vydaným Csl. Obcí Sokolskou (zkratka *Z. S.*).

Ke konci přidal jsem stať „Skauting a moderní proudy výchovné“. Dnes hýbe myslmi pedagogů t. zv. kolektivní škola práce. Konají se pokusy a bádání v tom směru. Dokazují, že skauting rozluštil tuto otázku už před desíletím a jen neznalost věci a nesprávné pochopení skautských ideí zaviňují, že se teprve hledá a zkouší něco, co je už nalezeno a vyzkoušeno. Stať ta je míněna i jako rozbor skautských ideí a vyšetření jejich vztahů k moderním proudům výchovným.

Ve své funkci župního zpravodaje měl jsem častokrát možnost nahlédnouti hlouběji než jiný do života našich skautských oddílů, poznat jejich přednosti i vady. Byl bych šťasten, kdyby mé řádky aspoň z části přispěly k tomu, aby naše práce ve skautském hnutí se prohloubila a zhodnotila.

V červenci 1921.

Jan Novák.

Družinová soustava.

Podstata a odůvodnění.

Sudť si kdo, jak chceš; tolik je jisto, že i ve výchovném systému zvaném skauting, jako v každém jiném, plynou dva proudy, které se hned slévají v jeden, hned rozdělují v případech, kde třeba, aby každý z nich vryl si vlastní cestu. Je to proud výuky a proud výchovy, je to ona rozumová a ona citová stránka našich idejí, je to kultura mozku a kultura srdce.

Obě složky jsou rovnocenné, není úspěchu, pěstuje-li se jedna, na úkor druhé. Pevné břehy, kterými jsou obě stále k sobě poutány, tvoří skautská idea, která k nim přidává i kulturu těla, aby zdravý duch našel schránku ve zdravém těle.

To je ona skautská trojice, která naplňuje vše, prolná vším, která je skautským děním; v tomto harmonickém sepětí tří základních elementů výchovných je vyjádřena podstata výchovného systému skautského, tu však ukazuje se i nesnadnost jeho, počínáme-li aplikovati jeho teorie na skutečný skautský život.

Ony dva proudy totiž, tekoucí souběžně, nemohou býti odděleny hrází a kdyby i někdo snažil se tak učiniti, vylijí se mu ze břehů do písčitého suchopáru všednosti a prostřednosti. Nemožno nám ve skautingu starati se jen a nebo zvlášť o rozum, o cit, o tělesnou zdatnost; nám je úkolem sladiti trojí svou činnost v jediný souzvučný akord, aby každý prvek uplatnil se cele na kolik třeba, aby však nepřehlušoval svou intenzitou ostatní.

Není u nás ve skautingu místa pro výhradné obohacování rozumu a paměti různými reálnými poznatky, není tu však ani místa pro jakékoliv bezživotné moralisování hluchým slovem, dutou frází. A není tu konečně

ani místa pro různé ony „teamy“, které výhradně přestupují lehkou atletiku, kopanou, házenou a které nám v očích veřejnosti diskreditují skauting v pouhý sport. Nám krása duchovní i tělesná splývá v jednu krásu, nám je bytost lidská varhanami o třech manuálech a my musíme se naučit hrát na všech třech a je-li třeba, i současně.

Kdo však tohle dovede, je velký umělec a výchova vskutku je velké umění. Jedno však si tu musíme dobře uvědomiti, abychom nepřišli na scestí. Je pravda, že výchova tělesná bez výchovy mravní je nemyslitelná, že není možno hovořiti k rozumu a nechávati cit stranou, že jen působení kultivovaného rozumu na kultivovaný cit rezultuje ve vybudování charakteru řádného člena společnosti lidské. Ale nesmíme jíti tak daleko, jako někteří pedagogové, kteří z poznatku $2 \times 2 = 4$ chtějí vyvoditi mravní zákon. Touto cestou dostali bychom se do nebezpečné blízkosti oněch také vychovatelů rakouských, neblahé paměti, kteří opět všechnu výchovu a výuku chtěli mlti ve stínu „oddanosti k nejvyššímu panovnickému domu“ a v důsledku toho každé opakování násobilky, cvičení tvrdých slabik a poučování o skotu a bravu mělo buditi a siliti „city pravé loyalty“ Ne, tak my tomu harmonickému sloučení výuky a výchovy nerozumíme.

Jsou obory skautské práce, kde bychom se stali prostě směšnými, kdybychom chtěli současně vyzdvihovati za vlasy přitahovaná mravní poučení a naučení. Taková okatě tendenční činnost narazí nejspíše na odpor chovance, tu platí slova Goethova: Ich finde nicht die Spur von einem Geist, und alles ist Dressur.

Pojednává-li se tedy ve skautských příručkách teoreticky o různých oborech skautské činnosti bez současného připojování mravních naučení a moralisujícího filosofování, rozdělí-li se celá obsáhlá látka skautské výuky a výchovy na jednotlivé kapitoly, které si všimají po přednosti buď rozumu, buď citu, nebo vůle, nebo těla, pak neznamená to, že by se podle těch kapitol mělo ve výchově také postupovati. Výchova skautská nedá se rozřaditi do žádných krabic, její proudy hrou

se bystřinami rychle a prudce ve stálém vzepnutí, v stálém styku, mísíce bělostně vzpěněné vlny skautského života co chvíli.

Pravím: Všechna skautská práce musí být konána pod zorným úhlem pravého a celého lidství. Chceme mít člověka dobrého, pravdivého a krásného. Dobrým stane se kulturou svého srdce, pravdivým kulturou svého rozumu a krásným kulturou svého těla.

Zmoci však tento úkol znamená stanoucí na vrcholu pedagogické tvorby. Vzpomeňme však, jak početné houfy pracovaly po lidské věky, na tomto díle, jak mnoho bylo povolanych a jaká hrstka vyvolených. Výchova skautská klade si cíle a mety nejvyšší a — nebudiž vzpomínáno banality toho slova — i nejmodernější.

Jde nyní o to, ne jen vysoké cíle a mety si klásti, ale i k nim dospívatí a to cestou co nejkratší, nejbezpečnější a nejsnadnější. V tom tkví tajemství úspěchu. A tu, přiznám otevřeně, nedaří se nám tak, jak bychom si přáli. Příčin je hojně, uvedu však jen dvě nejpodstatnější.

Je to předně nedostatek vůdců a to kvantitativní i kvalitativní. Vůdce je duší skautské výchovy, v něm a s ním ona stojí a padá. Nedostatek početní není bolestný jen u nás. To je nemoc, kterou stůně skauting po všem světě. Výroční zpráva organizace Boy scouts of America z r. 1919 má na své obálce výstižný obraz s nápisem: „8,000,000 hochů čeká na své vůdce“ Britský chief scout Sir R. Baden-Powell píše do novoročního čísla Timesů článek o skautingu, který vrcholí zvoláním: „Potřebujeme vůdce! Čím více vůdců nám poskytnete, tím větší okruh hochů zabereme. A je jich tolik, zejména ve střediscích průmyslových, kteří naši vedoucí ruky potřebují“ A tak je i jinde a tak je i u nás.

Způsoblost vůdcovská je druhou bolestí naší. Skautský vůdce musí být pedagogickým talentem. Nás nespasí žádný břídil, nám neprospěje žádný prospěchář který by ve skautingu viděl pole k uplatnění svých osobních sobeckých choutek. Skautský vůdce je osoba do krajnosti obětavá, beznáročná, která vidí jen prospěch

svých hochů a nikdy svůj. Kdo takový není, nepatří v naše řady, pracuje-li však přes to s námi, neprospívá, ba škodí.

Zdálo by se, že právě vychovatelé z povolání pocítí živě povinnost věnovati se hnutí skautskému. Než, jaký klam! Činně s oddíly pracujících je mizivě málo, ač zejména mladí lidé našli by tu nesmírně krásný okruh práce pro povznesení všeho lidského. A tak se setkáme mezi vůdci s obchodníkem, dělníkem, úředníkem, vysokoškolským studentem a to zase poměrně zřídka s filosofem, jehož budoucí povolání je pedagogické, ale spíše s právníkem, medikem, technikem. A jsou mezi nimi skutečné talenty pedagogické, které se opravdu míjejí se svým povoláním. Neboť jak by mohli obětovati všechen volný čas svého mládí i svého často únavně vyčerpávajícího povolání životního, kdyby je k tomu nepudila živelná láska k mládeži, která se nedá utajiti ani pod korou povolání výchovné činnosti zcela cizorodého! Vůdcové tito přinášejí vždy velmi mnoho dobré vůle. Není jejich vinou, že nemají vždy dosti znalosti a zkušenosti, aby zmožli úkol, kterého se s takovou oddaností podjímají. Je na skautském ústředí, aby jim podalo pomocnou ruku a byl bych šťasten, kdyby k tomu přispěly i skromné stránky této knížky.

Tedy: hodně vůdců a hlavně hodně způsobilých vůdců nám schází. To je první z podstatných nedostatků.

A druhý vyplývá z prvního. Protože je vůdců málo a hochů skautování chtivých mnoho, zápolí každý vůdce s oddílem velmi početným. Výchova skautská je však výchova individua. Vychováváme jednotlivce, abychom vychovali společnost, která se z těchto jednotlivců skládá. Vůdce však musí proniknouti až ke kořeni bytosti svého chovance, musí zevrubně poznat jeho duši. A to je nemožno, pracuje-li s velkým počtem hochů najednou. Tu rozbijí se příboj jeho nejprudšího úsilí o úskalí nemožnosti.

Těchto dvou základních nedostatků dobře si byli vědomi oba zakladatelé skautingu, jak Seton, tak Baden-Powell a založili výchovný svůj systém na malých cel-

cích, položili základ jeho do skupinek, kterým říkáme družiny.

V prvním vydání knihy „Scouting for Boys“ z r. 1908 píše Baden-Powell; *Ve všech případech doporučuji důrazně zavedení soustavy družinové t. j. stálých malých skupin pod odpovědným vedením staršího hochá, jako veliký krok k úspěchu.*

Od té doby rostl skauting živelně nejen ve Velké Británii, ale v celém světě a kniha Baden-Powellova dočkala se devátého vydání, které je otiskem vydání sedmého. V tom opět čteme: *Skauti zpravidla oddávají se skautování ve dvou (příkladem Setonova povídka „Two little savages“ — „Dva malí divoši“), někdy i jednotlivě (vzpomeň na H. D. Thoreaua, concordského skauta u Waldenu); jde-li jich několik pospolu, říkáme jim družina.*

Je tedy družina skupinou 5, nejvýš 10 hochů vedených starším hochem jako vůdcem a jedním jeho zástupcem. Tito dva vedoucí jsou již do počtu členů družiny započítáni. To by nám ovšem nebylo a není také ničím novým i my tvoříme v oddílech družiny. Ale celý způsob zakládání skautských oddílů a veliký díl speciální práce v družinách je podle tohoto způsobu jiný, rozdílný, prohloubenější a — což je nejdůležitější — usnadňuje vůdci znamenitě práci, získává mu čas a zjednává ochotné pomocníky, kteří dobře vedeni, uzrají sami v zdatné vůdce.

Pracuje-li vůdce soustavou družinovou, je úspěch jeho zaručen a je možno vskutku říci, že družinová soustava není jednou z metod v provádění skautingu, ale přímo jedinou.

Neocenitelnou však je vůdcům věkem starším. Ti přicházejí k nám s velkým zdráháním, ale z tohoto stanoviska bezdůvodně. Obávají se, a často právem, že by nestačili hochům v různých hrách, tělesných cvicích, závodech. Takovou spoluúčast může si dovolit vůdce mladý, křepkého těla. Zavedou-li si však v oddíle družinový systém a pracují-li v něm prostřednictvím rádců a jich zástupců, pak uvidí, že vskutku nezbude jim nic

jiného, než dohled na práci, její produševnění, vytyčování cílů a směrníc; uvidí, jak hoši pracují s chutí a odvahou v sladkém domnění, že pracují sami, samostatně ze svého, když nepozorují stálé a nápadné zasahování staršího vůdce, který nad oddílem stojí pouze jako jeho dobrý duch.

•

Zavádění.

Je docela možno, že vůdce čtoucí tyto řádky řekne: Dobrá! Uznávám rád, že družinová soustava je nejlepší způsob, jak organisovati a vésti oddíl, a dosvědčuji, že oddíly takto vedené jsou nejzdatnější, ale za okolností, ve kterých se nacházím, bylo by naprosto nepraktické, abych ve svém oddíle zavedl družinovou soustavu.

A hned vytýká ony obtíže a překážky: výjimečnou nestálost a kolísavost hochů, nebo naopak, jejich překvapující soudržnost a jednotu. Jiný namítá, že má hochy příliš dospělé, jiný zase poukazuje na své výjimečné postavení se zřetelem k hochům příliš malým. Jednomu chybí zástupce v oddílu, jiný však má ženu a tři děti a je velmi zaměstnán ve svém povolání. Jiný dokonce má daleko domů a bylo by mu nepříjemno konati dlouhou cestu pozdě za tmavých zimních večerů. A tak podobně.

Není však oddílu, ani v městě ani na venkově, který by nemohl býti veden způsobem družinovým. Či je snad někde vůdce, který by nepracoval s hochy výjimečných povah za neobvyklých podmínek a zvláštních obtíží? V tom je právě kouzlo skautského výchovného systému, který sám je obtížný, že nejde cestami vyšlapávanými a vchozenými, ale hledá si originelní a své.

A ještě jednu námitku uslyšíme. Vůdce nám řekne: Důvěřuji tomuto systému, ale vedl jsem svůj oddíl po dva, tři roky jinými cestami a nyní není mi možno činit změn. Začnu-li znova, bude to něco jiného a těžko se vpravíme do nových kolejí.

Tu budiž jasně, bez výhrad, bez dvojsmyslů a nedorozumění pověděno, že soustava družinová není prkenou ohradou, do které by se nahnalo stádečko dobro-

myslných a důvěřivých hochů, kteří by tam za svými berany-vůdci pobíhali jako tupomyslné ovce. Pamatujme, že charakter vyrůstá po přednosti z vnitřka bytosti, spíše než vlivem zevnějšku. A tak také družinová soustava nejsou vnější hradby, ale spíše vnitřní duševní uzpůsobení jednotlivce k součinnosti s malým i velkým celkem. Hoši musí se státi skauty sami sebou, nikdo nemá moci, aby je skauty udělal. Skautský duch je to, který inspiruje družinový systém a ten není třeba budít a pěstít po léta, aby se ukázal. Ten vzplane dobrým vedením pojednou živým, horkým, nikdy nehasnoucím plamenem, byla-li mu jen duše hochů odemknuta. A proto všechno počínání vůdcovo i při zavádění družinového systému musí prameniti ze zásady Baden-Powellovy: *From the boy's point of view*, se stanoviska hochů, co je pro ně lepší, co jim více svědčí a prospívá. A je pamětihodno, že družinová soustava úplně svědčí nejen hochům, ale i vůdci a celému hnutí skautskému.

Každý, kdo získal zkušenosti ve skautingu, bude mít pro začátečníka na ponejprv jednu jedinou radu a ta zní: **Začni s málem!** Je velmi možno počítí s málo hochy, ačkoliv je zvykem začínati s velmi mnoha. Ideu družinového systému dlužno však přijmouti hned od prvního počátku. Vždyť vůdce družiny a jeho zástupce má mítí lepší pochopení skautské ideje a musí mítí větší a hlubší vědomosti než hoši, které má vésti, jinak svým svěřencům neprospěje.

Roland E. Philipps prakticky vyzkoušel a doporučuje způsob jak založit oddíl, který by od prvopočátku pracoval na základě soustavy družinové. Vezmeme-li v úvahu všechny zvláštnosti družinové soustavy a její vlastní podstatu, poznáme, že je to způsob velmi správný a při tom velmi přirozený a jednoduchý.

Vůdce svolá si ke schůzi hochy, ze kterých by chtěl sestavití svůj oddíl. Může tak učiniti ve styku se školou (občanskou, střední, pokračovací) nebo ve styku s korporací tělovýchovnou (Sokol, Děln. těl. jednoty), sociální (zejm. výborů pro sociální péči, dorostu Červ. kříže, různých besídek), po případě i bez vztahu k těmto in-

stitucím. Předpokládám, že zavedením skautingu nebudou hoši odcizeni svým původním střediskům, ale že vůdce přizpůsobí svou skautskou práci rámci, který ta ona korporace skýtá. Zůstane tedy dorost sokolský, děl. těl. jednot atd. ve svých organisacích, jenom vedení jeho výchovy bude skautské a prováděno na základě družinové soustavy.

Ve schůzi promluví se s ohledem na věk a chápatost hochů o podstatě a významu skautingu. Promluvu tu učiní budoucí vůdce sám, což je nejlepší a nejsprávnější, nebo pozve zkušeného skautského vůdce nebo činnovníka (zpravodaje a pod.), aby hochy se skautingem seznámil.

Pak sdělí, že míní založit oddíl, který by počal se svou činností v nejbližších měsících a vyzve hochy, kteří by chtěli skautovati, aby se hlásili. Zaznamená si jejich jména a bydliště a vybere si z nich deset až dvanáct nejbystřejších a nejinteligentnějších. S těmi ihned začne pracovati. Po čtrnácti dnech, když své hochy důkladněji poznal, podrží jich, řekněme, osm. Tito po výcviku prokáží, že ovládají tolik ze skautingu, kolik se žádá od nováčka a vykonají slib skautský, čímž nabudou oprávnění nositi kroj. Rozumí se, že tohle vše naplná zvědavost a bouří chtivost ostatních kandidátů skautství. Následující měsíce zabere výcvik nováčků ke zkoušce druhotřídní. Čas, kterého je k tomu potřebí, závisí na věku hochů, jejich inteligenci, stupni vzdělání, na okolí, ve kterém žijí. Věnuje-li se jim zvláštní pozornost, je možno, že ovládnou celou látku ve čtyřech až šesti měsících.

Když se stali skauty druhotřídními, ustanoví vůdce pro každou budoucí družinu jednoho rádce a jeho zástupce.

(Přidrží se názvů, které byly přijaty a jež se ujaly v organisaci Svazu skautů RČS., ačkoliv mám proti nim své námitky. Ani slovo vůdce ani rádce nevystihují plně významu anglických slov scoutmaster, který má být svým hochům ve skautingu vskutku mistrem a patrol leader, který ve skutečnosti družinu vede a ne jen radí. Zde však rozuměti je slovem vůdce toho,

kdo vede celý oddíl, složený z několika družin a slovem rádce toho, kdo vede jednotlivou družinu).

Je-li všech osm hochů, které cvičil, způsobilých, ustanoví čtyři rádce a čtyři zástupce. Nejsou-li, zařadí méně schopné zatím do stupně skautů. Tu je čas, aby svolal znovu schůzi, tentokrát hochů, kteří projevíli chut skautovati, z nich vybere si družiny a z těch sestaví svůj oddíl. Podle toho, kolika rádci disponuje, utvoří tři až čtyři družiny sedmičlenné, takže jeho oddíl skládá se ze 21 resp. ze 28 skautů. To je asi tak nejvýhodnější počet k ovládnutí a nedoporučuje se jíti nad tato čísla, což ovšem zejména v menších městech, kde není vůdců dost, za to hochů hodně, bude působiti dost obtíží a často i mrzutostí, ale pro první čas není vhodno začít s větším množstvím.

Vyskytne se však pochybnost, kterou bych rád hned odbyl. Nedá se upřít, že nadšení, se kterým hoši přišli do první schůze, po několikaměsíčním čekání hodně vyvane. K tomu podotýkám: Je na vůdci, aby při cvičení onoho jádra budoucího oddílu hleděl udržeti všeobecný zájem ostatních a podněcoval a jilil jejich zvědavost a chut. Ostatně není tak těžko nadšení hochů znova oživit, je-li třeba, a pak uvažme: hoch, který několik měsíců čeká a stále touží stát se skautem, bude jistě lepším a pro hnutí významnějším materiálem, než-li takový, který vzplane, uchvácen byv prvním dojmem, ale pak nevytrvá.

Nežli ustanoví vůdce některého hochu rádcem, vysvětlí mu přesně, co se od něho očekává nejen pro oddíl, ale i pro celé hnutí a pro veškeré Bratrstvo skautské. Není-li v něm horlivosti k vykonání úkolu, jehož se podjímá, bylo by velkým omylem vůbec ho ustanovovati.

Kdo již zavedl skauting a šel jinou cestou, nežli soustavou družinovou, potřebuje pouze promluvit k svým hochům, vylčiti jim ideu systému družinového, uvésti na paměť přednosti této samostatně pracující jednotky. Bez dalšího otálení ustaví Oddílovou radu a Závody mezidružinové jako stálé oddílové instituce. Ostatní vývoj přijde přirozeně sám sebou.

Duch a kázeň.

Podstatou a základem každé družiny je její samospráva. V ní jen může každá i sebe menší jednotka vyjádřiti svůj vlastní ráz, dáti důraz na svůj, vnější projev a vnitřní život.

O způsobu, jakým se hoši mohou organisovati, ustanoveno je toto: *Oddíl sestává ze dvou nebo několika družin. Každý oddíl musí míti vůdce nejméně s jedním zástupcem. Mimo to ustanoví se rádce pro každou družinu*¹⁾.

Z uvedeného tuto plyne pro náš předmět, že oddíl má zpravidla sestaven býti z družin a to aspoň nejméně dvou. To je základní zásada. Tu uznává se, co zde již dříve bylo dokázáno, že tímto způsobem usnadní se práce vůdce. Dále čteme, že družině ustanoven má býti rádce. K tomu v systému družinovém přidává se ještě rádcův zástupce. Mnozí uvidí v tomto způsobu jakési drobení celkové práce, kterou by si přáli míti vedenu ve velkých rysech. Ti ať vzpomenou velmi pravdivé věty: *„The greatest things are done by the help of small ones“* — velké věci uskuteční se za pomoci malých.

První, nač největší důraz třeba klásti, je duch družiny. Každý vůdce a rádce přičiniti se má ze všech sil, aby povznesl ducha družiny. Duch družiny předpokládá, že každý člen její cítí se býti podstatnou částkou dokonalé a samostatné jednotky, z nichž tvoří se skupiny větší a větší, které vrcholí v celkové organisaci skautské, jež není zase ničím jiným, než-li součástí organisace národní a prostřednictvím jejím společnosti všelidské. Duch družiny předpokládá, že každý její člen přičiní se, seč jest, aby zdokonalil sám sebe po všech

¹⁾ Org. str. 23.

stránkách tak, aby dosaženo bylo dokonalosti celků, které složeny jsou z těchto jednotek.

Členy družiny mohou být pouze skauti, tedy hoši, kteří vybyli průkaz nováčkovský a složili slib, neboť, theoreticky vzato, bez těchto dvou podmínek není nikdo skautem. Teprve stav se skautem, stává se hoch i členem družiny, stává se jestřábem, bobrem, havranem, vlkem, ostřížem, liškou, jak která družina zvolí si jméno.

Budiž mi tu dovolena malá odbočka. Někomu se zdá, a četl jsem to i v jedné úvaze o skautingu, že tímto pojmenováním družin děláme ze skautingu zvěřinec. Nuže, bylo by možno rozhodnouti se pro označování jiná. Na př. očíslováním. To však nám zavání příliš vojnou („první cuk páté kumpanie“) a kriminálem (tu se také ztrácí individuum pod označením čísla). Tedy snad pojmenováním podle vynikajících mužů a žen. Tu se nám opět zdá používání těchto úctyhodných a vznešených jmen pro tak malé celky profanací. Snad tedy označení písmenem, barvou nebo něčím podobným. Nu, pěkné to nebude, za to hodně suché a pedantické. Utíkáme se tedy k přírodě a čerpáme z ní ne proto, že bychom chtěli mít ze skautingu zvěřinec, zoologickou nebo botanickou zahradu, ale že hledáme poesii a vycházíme tak vstříc romantické duši chlapecké, která právě v přírodě najde přirozeně svého úkoje. Myslím, že je už dost na tom očíslování oddílů ve větších střediscích a jména vynikajících mužů a žen měli bychom vyhraditi pro větší, závažnější celky, podobně i jiná symbolická označení jako Janoškovci chlapani, Psohlavci, Horní chlapani, Siroťci a j.

Stav se tedy skautem, jsa oprávněn nositi skautský kroj, přestává být hoch obyčejným chlapcem, ale vstípi si sugestivně poznání, že je něčím více, něčím jiným, že vzal na sebe jisté závazky, jisté povinnosti, jichž svědomitým plněním odliši se na svůj prospěch od ostatních soudruhů. Neprojeví se to nějakou nafoukavostí, fouňovstvím, ale dobrou vůlí dáti jinému z toho více co má a konati povinnosti, které na se vzal právě se zřetelem na ty, kteří by jeho pomocí jakkoli a v čemkoli potřebovali.

V tom projevuje se duch družiny na venek. Ale i ve vnitřním životě družiny je všechno konání hochů prodchnuto tímto duchem. Hoch naučí se znáti hlas družiny a vyluzovati jej tak zvučně, aby byl slyšán aspoň na 50 m. Vštípí si do paměti pravidlo poctivého zálesáka: *Není dovoleno napodobiti hlas jiné družiny, než-li své vlastní*. Smysl jeho je ten, že i vlk, který by volal hlasem beránka, lhal by, a skautovi je slovo svaté i když je třeba liškou. Skaut naučí se také znáti život a zvyky družinového zvířete, naučí se znázorňovati, třeba schematicky, jeho obraz. Bude se to zdát snad někomu malicherné, ale prosím, aby vše pozoroval „from the boy's point of view“ a ne podle stanoviska svého.

Utuzení a vzrůst ducha družiny možno je podporovati i v jiném. Některé oddíly jsou tak neobyčejně šťastny, že mají pro každou družinu samostatnou místnost. To ovšem byl by stav ideální, bohužel, že k němu, právě že je ideálem, máme daleko. Většinou spokojuje se oddíl s místností jednou, s klubovnou společnou. Tu je dobře vyhraditi, pokud je to jen možno, část klubovny, nebo některý její kout každé jednotlivé družině. Najdeme pak v klubovně „orlí hnízdo“, „vlčí pelech“, „medvědí brloh“, „liščí doupě“ a pod. A je-li klubovna vlastním majetkem oddílu, je možno každý ten kout příhodně vyzdobit. Není-li klubovna dosti prostorná, aby všechny družiny se mohly v ní uplatnit, rozvrhne vůdce její používání na různé dny v týdnu pro různé družiny a společné schůze oddílové koná jen občas. Philipps doporučuje dvě družinové schůzky týdně po 1 $\frac{1}{2}$ hodině a sobotní, resp. nedělní schůzi oddílovou. Pro naše poměry, myslím, stačí týdně jedna dvouhodinová schůze družinová a jedna oddílová (vycházka, výlet).

Ve výzdobě a úpravě těchto družinových koutků nastane přirozeně ušlechtilé závodění po stránce praktické a umělecké. V tom a v jiných ještě podnicích, o kterých bude řeč později, budí, udržuje a živí se duch družinový.

Samospráva každé družiny, která povznáší jejího ducha,

není však nikdy na ujmu družinové kázni. Mluvíme-li o kázni ve skautingu při jeho samosprávě, svobodě jednání, tu mám na mysli kázeň, pramenící z poznatku, že jen dobrovolným podřízením se zájmům celku možno dojít k úspěchu. Naše kázeň je tedy diktována vzájemnými ohledy na druhé, není to podřizování otrocké, ale oddané a přátelské, neboť cítím a vím, že každý druhý myslí to se mnou tak dobře, jako já s ním.

Četl jsem kdesi, že poslušnost je nebezpečný zákon mravní, jehož bylo již často zneužito, že je to uznávání autorit, které nesmí býti slepé a první autoritou že je junákovi jeho vlastní svědomí. A tomuto junáckému svědomí se tam nesmírně lichotí výrokem, že je vždy čisté. To, bohužel, není, ač bylo by si vroucně přátí, aby tomu tak bylo. Nutno hochy bráti tak, jak jsou; nepracujeme s žádnými vysněnými a vykonstruovanými fantomy, ale s lidskými bytostmi, se všemi jejich přednostmi a nedostatky, omyly a chybami, cnostmi i hříchy. A máme je vychovávat a to zrovna ty, kteří toho nejvíce potřebují. Proto je jim třeba autority, které by uznávali. Uznání své autoritě dobude jen ten, kdo dovede k sobě vzbuditi důvěru, oddanost, přichylnost, lásku. A jen takového mám na mysli, který tohle všechno zná. Žádný kaprál, žádný karabáčník, žádný popoháněč nevychová nám z hochů skauty. Jen ze vzájemné úcty, sympatie a lásky vyplyne správný poměr vedoucího a vedeného a pak ovšem svěřeni se autoritě člověka venkoncem poctivého a mravného může býti i slepé. V tomto krásném mravním poměru najde hoch vždy příležitost, aby odůvodnil a vysvětlil, proč se mu zdá nutným nevyplniti rozkaz, vyslechl důvody druhého, které mluví pro něj a dal přesvědčiti sebe nebo přesvědčil jiného. Pravím však znovu, že podle charakteru vůdce pokládám za vyloučeno, aby byl schopen rozkazovati hochům něco nemravného, co by se přičítí mohlo jejich svědomí, které, není-li vždy čisté, je jistě aspoň hodně citlivé.

Tolik o kázni, jak se projevuje ve vnitřním životě družin. Je tu však ještě i kázeň vnější, určité formy, ve kterých se družinový život projevuje, pořádek a řád jednotlivých výkonů a podniků. Tu je půda velmi vratká

a snadno možno přijíti na scestí. Jako při každé výchově vůbec, tak ani při výchově skautské nesmíme ulpívati na vněšnostech, na formách, nesmíme je však ani přehlížeti a odmítati jako naprosto nepotřebný brak. V řízení tak malých celků, jako jsou družiny, nepotřebujeme jich tuze mnoho, a to je zase jedna z předností tohoto systému. Ale potřebujeme jakýchsi řádů a pravidel přece. Jen tak namátkou: je tu řádná návštěva schůzek, dochvilnost, určitá svědomitost v práci, péče o vlastní zevnějšek, správnost v placení příspěvků, předplatného a j. v. Nedbáme-li ničeho a necháme-li všechno svobodně jak to leží a běží, dospějeme ke skutečné anarchii, místo soudržného celku dostaneme rozptýlený houfek, z něhož každý táhne za jiný provaz a jehož soužití, možno-li o takovém vůbec mluvíti, vyvrcholí v naprostém nezdaru všeho počínání, které mělo na mysli jen „svobodný život junácký“ a ne řád a kázeň života, jak se jeví všude ve světě, a jemuž se ani jednotlivec, ani celek nemůže bez vlastní školy vzepříti.

Dbáme-li jistých vnějších forem na př. ve veřejném vystupování, stává se, že člověk neinformovaný, nemyslící nebo zlovůlný hodí nám na hlavu „militarismus“. Z kázeňských důvodů volíme při pochodu určitý nějaký útvar ne proto, že bychom si chtěli hráti na vojáky, ale že přece nemůžeme jíti v nespořádaném houfu. Ozve-li se nutný povel, není to „komando“ ve špatném smyslu toho slova, ale my, jaří junáci, nemůžeme se přece pohybovati podle sousedských pokynů veteránských, na př. známého: „trošičku popojít“ Jde-li tedy družina v sevřeném útvaru, chodíme trojstupem s rádcem po pravé straně. Velké celky řadíme do čtyřstupů, buď podle oddílů nebo sborů. Užíváme jistých pozdravů, určitého řadění při některých úkonech (slib!) atd. jen pro pořádek a řád, aniž bychom své hochy chtěli zaučovati a zvykati vojenskému pořádku a řádu. Že se ve volné přírodě podle okolností pohybuje také úplně volně, je samozřejmé.

Podobně v práci klubovní zavedeme si jistý pořádek a řád pro kázeň a snadné spolužití i styk všech hochů. Povím-li, jak si to představuje R. E. Philipps, nemyslím,

že by se to muselo všude zrovna tak dělat. Uprav si to každý, jak dovedeš nejlépe, toto je pouze příklad, ukázka.

Je-li počátek schůze stanoven na 7 hod. večer, je naprosto nezbytno, aby vůdce nebo jeho zástupce byl přesně v tu dobu na místě. Totéž platí i o rádci, který však dostaví se spíše dřív, aby si mohl vykonati některé přípravné práce (na př. zjistit počet přítomných, nepřítomných, omluvy a pod.), jež vůdce hned na počátku bude po něm žádat. Není-li mu možno pro zaměstnání nebo jinou příčinu přijíti v čas nebo vůbec se dostaviti, uvědomí před tím svého zástupce, aby on byl přesně v družině přítomen.

O 7. hod. velí vůdce: Nastupte! kterýžto povel opakuje každý rádce své družině a dá jí nastoupiti na místě, které je jí vyhrazeno. Vše vyřídí se v několika vteřinách. Rádce může veleti: Orli, nastupte! nebo zavolá družinovým hlasem, nebo jakýmkoli smluveným způsobem povolí jim nastoupiti. Rádce stojí vždy tak, aby družinu snadno přehlédl. Družiny stojí v čelných řadách. Vůdce stojí uprostřed místnosti a dá znamení (třeba píšťalou), aby družiny seřadily se do obvyklého postavení. Na dané znamení velí rádce: Pozor! V zástup vpravo (vlevo) v bok! Pochodem v chod! Jsa družině v čele zavede ji do postavení čelem proti vůdci tak, že řady stojí paprskovitě na způsob špicí v kole, jehož středem je vůdce. Jakmile se družiny dají na pochod, zavolají družinovým hlasem, zejména v přírodě. Rádce zastaví na 3—4 kroky před vůdcem a dostane od něho instrukce nebo nutná oznámení pro dnešní práci. Před tím je možno vykonati i pozdrav vlajky, je-li vyvěšena. Na to vůdce provede přehlídku jednotlivých družin, aby zjistil nepřítomné. Je nutno, aby rádce nebo jeho zástupce měl v patnosti návštěvu schůzek, a buď vůdce nebo rádce zaznamenává absence do poznámkové knížky. Na to velí vůdce: K práci! Rádce pozdraví, velí družině: Čelem vzad! Na místo pochod! Když dospěla každá družina na místo sobě vyhrazené, velí rádce: Rozchod! a hned započne s prací, která je té které družině uložena pro tento večer. Třeba podotknouti, že toto všechno od prvního

povelu až k početí vlastní práce nezabere ani 5 minut, přispívá však znamenitě k udržení zevní disciplíny, hladkému zahájení schůzek a účelnému provádění denního programu. Ke konci schůze (trvá-li 1 $\frac{1}{2}$ hod. tedy v 8:30) povelí vůdce k ukončení (třeba opět pišfalou). Hoši skončí tak rychle, jak možno svou práci, uklidí všechno nářadí a pod. a připraví se k odchodu. Rádce dá hochům nastoupiti do řady, vůdce velí: Odchod! Rádce povelí družině: Pozor! V zástup vpravo v bok! Pochodem v chod! zdraví, odchází s družinou a schůzka je u konce.

To je jeden z mnohých způsobů, jak možno zavésti pořádek a řád do schůzek družinových. Hlavním faktorem je tu odpovědnost rádcova a naprosté individualizování činnosti družiny. Důležité je všimnouti si také, že vůdce velí svým skautům jen skrze rádce. Kdo tvrdí, že to nejde, nebo že se to nedaří, ten toho nikdy nezkusil.

Při pochodu družiny je nejvýhodnější sestavení v řad s rádcem po pravé straně a nejmenším skautem v čele. Tak bude mít rádce správnou míru kroku a nebude malé přemáhati ani v rychlosti, ani v délce kroku.

O kázni při vycházce, při hrách, v táboře a pod. stane se zmínka při projednávání předmětů. Upozorníji však znovu a velmi důrazně, aby nikdo nehledal své slávy v tom vnějšku, v těchto zevnějších formách. Víím, je to svůdné a podstaty věci neznalému se hodně vnitřních nedostatků tím zakryje. Ale skautská poctivost nám káže, budovati zevnitřka na venek, ne zvenčí dovnitř. Správná, účelná kázeň musí vyjít a také vyjde z hochů samých a rádcův i vůdcův takt uvede ji do správných kolejí a na příslušnou míru. Především tedy duch družiny, správný skautský duch družiny, jehož všechno ostatní je pouhým výsledkem!

Rádce a jeho zástupce.

Byla sestavena družina, obsahující pět, šest, sedm hochů a uzpůsobena, aby se stala jednotkou v práci, hrách, dobrých skutcích, táboření, kázni. Tu je třeba, aby jí byl ustanoven schopný vedoucí, kterýžto skaut se jmenuje rádce.

Slovem schopný není míněno, že by musil býti učený, nějak zvlášť zkušený, je tím míněno pouze, aby uměl vésti. Vlastnosti, které uzpůsobují k vedení, jsou přirozené a nabyté. Přirozené schopnosti vůdcovské jsou velmi důležité, neboť ať by byl hoch sebe výbornější a jinak výtečných kvalit, chybí-li mu jedno, nemůže doufat v úplný úspěch nikdy. To jedno je osobní přiltažlivost, řekl bych jakýsi osobní magnetismus, který strhuje hochy podmanivou silou a činí z nich bytosti oddané, povolné, které jdou za svým rádcem ochotně v práci i hře.

Vůdcovské schopnosti, jichž lze nabýti, možno velmi rychle získati správným skautským vedením, zejména v družinovém systému.

Je-li hoch ustanoven rádcem, je třeba dbáti, aby jeho věk nepracoval proti němu. To neznamená, že by dvanáctiletý nemohl býti zrovna tak dobrým rádcem jako šestnáctiletý nebo osmnáctiletý, tolik však je jisto, že hoch, snad jen jako velmi vzácná výjimka, stěžl může vésti starší druhy než je sám. Je to mnohokrát osvědčená zkušenost, že mladší následují staršího hocha i když je třeba hloupý. Starší zřídka následují mladšího, i když je velmi čiperný. Najdou se i takové případy, zdá se mi však, že by bylo dobře rozlišiti, kolik z té způsobilosti padá na vrub skutečného vůdcovského talentu a kolik na vrub povahy tyranské, teroristické, neboť jako mezi dospělými, tak i mezi dětmi nacházíme sobce a despoty, kteří sobě dovedou podříditi celý okruh

individuí, se kterými se stýkají. Všeobecně však svaly osvědčují zpravidla více moci a vlivu než mozek. Pěkně praví Philipps: Hoši mají úctu před dvouhlavým svalem, aniž by se příliš starali o frenologii.

I když připustíme, že rádce má všechny přirozené vůdcovské schopnosti v plné míře, když připustíme, že je s to ostatních schopností nabýti v nejkratším čase, přece práce rádce v družině je tak důležitá, že je jí příliš mnoho na jednoho hocha, aby ji mohl zmocí sám. Proto se mu ustanovuje k pomoci zástupce.

Zástupce je hoch, kterého si zvolil rádce, aby mu pomáhal a aby převzal vedení družiny, je-li on sám nepřítomen. Je základní zásadou pro úspěšnou organizaci družiny, aby rádce a jeho zástupce pracovali za podmínek nejdůvěrnější spoluúčasti. Z toho důvodu vůdce, který vybírá a ustanovuje rádce zástupce bez porady s ním, dopouští se chyby, kterou těžko později napravuje. Vůdce zajisté pohovoří s rádcem o otázce, kdo má býti jeho zástupcem, ale i když se mu nepodaří důvody přiměti rádce ke svému mínění, přece nepoužije své moci vůdcovské, aby ustanovil někoho rádce za zástupce proti jeho vůli. Je vskutku lépe nechat volbu zástupce úplně v rukou rádce. Zklame-li se, je chyba jeho a získá novou zkušenost. A právě zkušenost je matkou moudrosti.

Práce rádceva.

Stěžoval si vůdce: Jmenoval jsem rádce podle všech pravidel, oni však nejsou schopni vésti družinu v ničem jiném, nežli v teorii. Jakmile přijdeme k praxi, musím se vedení ujmouti sám.

Odpověď na to je: Základní prací vůdcovou v hnutí skautském je uschopniti rádce k práci theoretické právě tak jako praktické.

Proto: Výchova i práce rádceva musí se nésti dvojím směrem: theoretickým i praktickým. On musí skauting nejen theoreticky poznat, ale umět i prakticky provádět, zkrátka ovládat všestranně.

Nejprve tedy to theoretické.

Věda je moc — tato věta platí zejména v našem případě, při výchově hochů. Knihomol nebudi pražádného respektu, spíše naopak. Hoch však, který má hlubší a rozsáhlejší vědomosti než-li jeho družci o předmětech, bytostech, zjevech, se kterými se setkáváme v každodenním životě, přináší značnou kladnou položku pro svou vůdcovskou práci v družině. Máme-li takového hocha v oddíle, ustanovme ho rádcem, pokud je to jen trochu možno. Není-li takového hocha, musíme ho stvořiti. Obyčejná cesta, jak stvořiti řádného rádce a jeho zástupce, je poskytnouti jim zvláštní možnost, aby získali si znalostí a vědomostí ve všech důležitých oborech. Znalostí a vědomostí nabytí lze pouze jedinou cestou — a to je cesta zkušeností. Zkušenosti možno získati buď osobně, nebo od jiného, nebo konečně i z knih.

Odbudu to od posledka. Zkušenosti z knih! Řeknu hned neměly by ceny, kdyby nemohly býti ověřeny zkušeností vlastní. Byla by to jen dogmata. Než přes to nesmíme je popřati. Jak jinak bychom odůvodnili existenci skautských příruček, kdybychom již napřed konstatovali, že zkušenosti z knih nestojí za nic? Nemá

každý příležitost přijít hned k prameni živému, často musí se spokojit mrtvou literou. A tu malá, ale vybraná knihovna odborných děl skautských a z oborů skautingu těsně příbuzných je pro potřebu rádců a jich zástupců v každém oddílu nezbytností. Není třeba, aby toho bylo mnoho a my konečně v českém toho ani mnoho nemáme a proto budeme mít ten tučet knih snadno pohromadě. Nesmí to však být knihovna parádní a nesmíme ji najít zaprášenou. Zaprášená knihovna ukazuje zaprášený mozek rádců, praví Philipps.

Přirozeně budou rádci horlivými čtenáři skautských časopisů a najdou i ve „Vůdci“ mnoho pro sebe.

Vedle knih má rádce i jeho zástupce možnost tázati se jiného po jeho zkušenostech a to je na prvním místě zajisté vůdce. K němu musí mít zvláštní přístup, k němu musí se obracet s obzvláštní důvěrou. Není ovšem třeba, aby vůdce byl živoucím naučným slovníkem, musí mít však s dostatek pokory a skromnosti, aby se nezdráhal doptávat se jiných po věcech, o kterých sám nemá žádných nebo jen nedostatečných vědomostí. Ostatně vůdce nemá vyvíjeti ani tolik snahy, aby podával hochům vše sám, spíše má organisovati jejich touhu a chuť něčemu se naučiti a poskytovat jim k tomu příležitost.

Může nastati i případ, o kterém mluví Philipps. Jinak velmi dobrý rádce zapomněl pojednou, jak se váže škotový uzel, ale neodvažoval se, zeptati se svého vůdce z obavy, aby se mu nevysmál. Tu, jak správně podotýká, nebylo něco v pořádku u tohoto rádcce, ale zároveň nebylo také něco v pořádku u toho vůdce.

Přicházím k vlastním zkušenostem. Těch nabudou rádci, když zkušeností získaných z knih nebo od jiného, sami prakticky provádějí.

A tu jsme hned u praktické stránky výchovy a práce rádcovy. Nejlepší způsob, jak dostati se z teorie k praksi je tento: Všichni rádci a zástupci utvoří studijní družinu; v níž vůdce stane se rádcem. (Zde je vidět, jak scoutmaster a patrol-leader neodpovídá pojmově našemu vůdci a rádci) A chceme-li to vésti opravdu po skautsku, stane se z vůdce Šedý Vlč. Tato družina spe-

cialisuje se na prvotřídní práci v táborové organizaci, v zálesáctví, ve všech jiných podnicích ve volné přírodě i v práci vnitřní, klubovní, dílenské. Tu naučí se poznanou teorii aplikovat na skutečnost a zkušenosti vlastní práci nabyté budou rádci nedocenitelnou pomůckou u vedení družiny a, co více, získav zkušenosti a tím i vnitřně jakési duševní převahy nad svými hochy, nabude odvahy a samostatnosti k vedení, takže stesk, kterým tato kapitola se počínala, stane se u oddílu takto vedeného nemožným.

Na otázku, kdy vede rádce svou družinu, možno dáti odpověď jen jednu: — vždy. On vede při hrách, jsa své družině kapitánem. Družina, pokud jen možno, tvoří při hrách team. On vede při každé práci, ať už jen dohledem nebo návodem jako instruktor. On vede všeobecně, jsa oprávněn zasedati v Oddílové radě a jsa předsedou Družinové rady i organisátorem závodní práce své družiny v závodech mezidružinových. Částí jeho vedení je také činnost jeho zpravodajská. Podává vůdci týdenní zprávy, které obsahují podstatná data družinová. V takové zprávě zpravidla najdeme: seznam skautů v družině a jejich stupeň; přítomnost při schůzkách a jiných podnicích; příčina nepřítomnosti a omluvy; družinové podniky (vycházky, hry, training, závody); vykonané zkoušky; pohyb členů družiny a její přítomný stav; celkový statistický přehled. Je-li potřebí, rozšíří se tento výkaz i o jiné nutné rubriky. (Vzorec v příloze.)

Na jednu značnou výhodu nebuď tu zapomenuto, která je velkou úlevou v práci rádcově. Je to stejnorodost výchovného materiálu u těch družin, které byly založeny od počátku na soustavě družinové. Rádce začne pracovati s pěti nováčky. Souměrným výcvikem vychová z nich pět skautů druhotřídních. Na to opět stejnoměrně může se všemi pracovati ke zkouškám odborným. Představte si nyní, že má v družině hocha, který včera vstoupil do oddílu, pak několik už zkušenějších a konečně dva, tři vyspělé skauty. Jak těžko dělá se mu program, který by vyhověl všem. A jak zřídka se mu povede! Nedivno pak, že starší hoši utíkají z oddílů, protože nenalézají pro sebe dost nové a vydatné práce.

A hová-li se starším a vyspělejším — což se často děje, neboť s nimi je práce snazší — vyjdou na prázdno nováčkové, kteří nemohou s ostatními držeti krok. A tak konec konců nemá z celého skautingu nikdo nic, marní se čas i energie na prázdno.

Důležitá pro vedení je i to, aby rádce znal rodiče po případě zaměstnavatele svých skautů a podmínky, v nichž jeho skauti žijí.

Úměrně ke své práci i své odpovědnosti poživá rádce i jeho zástupce jistých výhod a předností. Jeho postavení je vůdcem i jím pojmáno jako škola pro rádcovo budoucí vůdcovství.

O členství v Oddílové radě bude promluveno později, o tom, že rádce je zvláštním důvěrníkem vůdce, stala se už zmínka. On předsedá Družinové radě. Má právo na používání odborné knihovny oddílové, je členem družiny studijní a má možnost dobytí se až ke kořenům skautské ideje.

R. E. Philipps uvádí ještě i jiné metody, kterými lze prohloubiti pracovní schopnost rádcovu. Jsou to zvláštní instrukční večery, ve kterých se dostává rádcům poučení od odborníků. Mohou být konány týdně (jako několikátýdenní kurs), nebo měsíčně a třeba i čtvrtletně. Odborníci přednášejí tu o mapování a geometrii, o první pomoci, o hvězdářství, o přírodních vědách, o národním hospodářství, o předmětech technických (elektrotechnice, stavitelství, mechanice), o umění, vše se zřetelem k myšlence a potřebám skautským. Obor tento nedá se přirozeně nějak vymeziti. Co tu rádcové poznali, toho použijí při své práci v družinách. Výsledek je pak tím hodnotnější, mohou-li takové přednášky spojeny býti s jakýmsi seminářem, kde se probrané prakticky procvičí a utvrdí.

Jiný způsob, obvyklý v Londýně, je tento: Několik oddílů (10—20) spojí se ve fakultativní celek, který koná čtvrtletní schůze (quarterly meetings) svých rádců a zástupců. Průměr přítomných dosahuje zpravidla čísla 50 a rádci sami konají promluvy, v nichž se pojednává o předmětech, které budí zvláštní zájem v práci družinové. Abych uvedl opět několik příkladů: Táboření

malých i velkých celků, tábory putovní, význam cyklistiky pro skauting, zimní vycházky, vedení financí v oddíle, o mezidružinových závodech, čímž ovšem řada temat není nijak vyčerpána. Pojednání je provázeno debatou a diskusí. Předsedá některý zpravodaj nebo vůdce a rádce — tajemník vede protokol a posílá zprávy o schůzi tajemníkům Oddílových rad těch oddílů, které jsou na schůzi interesovány. U nás by se tohle dalo zavésti ve sborech.

Některé oddíly pořádají pro rádce zvláštní krátký instruktivní tábor, který se pro vzdělání jejich velmi osvědčuje.

Ke konci připomenouti možno, že podle anglických řádů patří rádcí plný pozdrav, co pozdravem polovičním, malým, zdraví se skauti mezi sebou.

Výcvik družiny.

Při výcviku družiny jde hlavně o výcvik nováčků a skautů druhé třídy. Podle zásad anglických výcvik nováčků nepatří do schůzí družinových. Nováčka připraví si ke zkoušce a slibu rádce neb jeho zástupce, nebo i jiný skaut mimo schůzky, doma. To je smysl 12. podmínky pro skauta prvotřídního, že: *přivede nováčka a vycvičí ke zkoušce nováčkovské.*¹⁾ Řekl bych to raději obráceně: vycvičí hocha a přihlásí ho za nováčka. Tak zvanou zkoušku nováčků: *může se svolením vůdce skládati hoch, který zúčastnil se aspoň čtyř skautských vycházek a čtyř schůzek. Zkouší rádce za přítomnosti vůdce.*²⁾

Něco o těch zkouškách. Již to slovo se mi nelíbí. Zkouška! Každý si vzpomene hned na notes a tužku a obejde ho hrůza. V anglickém je to řečeno velmi pěkně: Přesvědčí vůdce, že dovede to a ono. Jak se vůdce o tom přesvědčí, to je jeho věcí. Rozhodně však ať to není zkouška u zeleného stolu, ale spíše na zeleném palouku někde v rozkošném zákoutí přírody. A zase ne zkouška, kde by se probíral bod za bodem. Proto dávají organizační pravidla vůdci čtyři vycházky a čtyři schůzky, aby se mohl přesvědčiti, zná-li nováček to, co se předpokládá. Nechtějme od hochů žádnou systematicku, nevhánějme je do zkouškové trémy, hledme jim dát zapomenout na školu a ukažme, že možno i jiným způsobem prokázati vědomosti, než-li na podiu u tabule, nebo ve škamně na čtvrtce papíru. A příběhne-li k nám rozradostněný skautík se září v očích a radostí v líci a pyšně nám ukazuje, jak pěkně umí vázati ten nebo onen uzel, neodbuďme ho: „To je dobře! Pamatuj si to, až budeš dělat „zkoušku z uzlů“, ale přijmeme to

1) Org. str. 40. 2) Org. str. 38.

hned jako kladný projev jeho umění. A celé to přesvědčování děj se nenápadně. Máš-li takového nováčka ve zkušebním stadiu, pořiď si lístek papíru, kde zanešeš si všechny body, které nováček má znáti. Jakmile se o jednom z nich přesvědčíš, že jej nováček zná, že tu neb onu disciplínu ovládá, učiň si nenápadně poznámku. Jakmile máš všechny body zjištěny, oznam prostě, že ses již přesvědčil, nováčka přijmi a zařaď do družiny. Na to málo, co nováček má znát, stačí ty čtyři schůzky a vycházky úplně. Zmíním se u jednotlivých předmětů, jak bych si toto vůdcovo resp. rádcovo přesvědčování představoval. Jen to ještě, ač je to samozřejmé, že nebude zkoušet ten, kdo hoča připravoval, ale že ta práce případne rádcí jinému.

Nováček.

Co chceme od nováčka, prve než jej zařadíme definitivně do družiny? Toto:

1. aby znal skautský zákon, význam hesla, značky a pozdravy;
2. aby znal státní znak, vlajku a hymny, jakož i hymnu skautskou;
3. aby uměl uvázati šest určitých uzlů;
4. aby dovedl použití skautské hole.¹⁾

Promluvíím nyní o jednotlivých předmětech, ne abych opakoval, co bylo již uveřejněno v různých příručkách, ale abych spíše vymezil rozsah té které discipliny, dal několik pokynů, jak ji hochům předvésti a nač zvláště upozorniti a jak se přesvědčiti, že ji ovládli. Tedy jakási metodika skautingu a jak bych rád, v nejlepším slova toho smyslu.

Zákon.²⁾

V našich řádech se praví, že nováček má znáti skautský zákon. Tedy ne jej vykládati. To žádáme teprve po skautu prvotřídním (podmínka 2.: *Skautský zákon a jeho výklad*³⁾). Zde tedy apelujeme jen na paměť hochovu. Neběží nám tu o žádnou filosofii, ale

1) Org. str. 38. 2) Org. str. 15. 3) Org. str. 39.

praktickou morálku, aby hoch celým svým vnějším i vnitřním životem řídil se podle zákona skautského. A proto musí jej znáti.

Skautský zákon má deset přikázání, nebo paragrafů, nebo výzev. Jak chcete! Mohl by jich míti třeba jen pět, američtí skauti jich mají dvanáct. Třeba říci hochovi, že mravnost je jen jedna a poruší-li se zákon jeden, porušují se všechny. Také na to upozorní, že poruší-li Čech, Němec, Maďar zákony své země, zůstává proto přece Čechem, Němcem, Maďarem. Poruší-li skaut zákon skautský, přestává býti skautem. Proto i znění skautského zákona je jiné, než jak je u zákonů obvyklo. Tu neříká se „skaut musí“, „skaut nesmí“, ale prostě „skaut je“, poněvadž ho k tomu nikdo nenutí, než-li jeho vlastní svědomí a dobrovolně na se vzaté závazky.

Ačkoliv nováček má zákon jen znáti, musí mu být přes to objasněn, vyložen, aby mu rozuměl. Tento výklad buď prostý, vše buď vyvozeno ze skutečného života a ukázáno na prostých, snadno pochopitelných příkladech. R. E. Philipps věnoval výkladu skautského zákona ve své knize 50 stránek. V Londýně pořádány bývají v zimě skautům lekce o skautském zákoně, kterým bývá přítomno až na 800 skautů. Doporučuji pozornosti výklad skautského mravního zákona v knize: „Základové skautingu“ na str. 423 a sem kladu překlad krátkých sentencí skautského zákona Boy Scouts of America, který, pokud mi známo, dosud nikde u nás uveřejněn nebyl a který se od anglického i našeho poněkud liší.

1. *Skaut je důvěry hodný.* Kdyby pokálel svou čest lží, podvodem, nebo odbyl nedbale daný úkol v případě, kde se mu důvěřovalo, odevzdá své skautské odznaky.

2. *Skaut je oddaný.* Je oddán tomu, komu je oddaností povinen: vůdci, domovině, rodičům, vlasti.

3. *Skaut je prospěšný.* Je připraven kdykoliv zachrániti život, pomoci raněnému, pomáhati v domácnosti. Prokáže někomu aspoň jeden dobrý skutek denně.

4. *Skaut je přátelský.* Je přítelem všech a bratrem každému skautu.

5. *Skaut je zdvořilý.* Ke všem, zejména k ženám, dětem, lidem starým, slabým, bezmocným. Nepřijímá odměny za svou pomoc nebo ochotu.

6. *Skaut je laskavý.* Je přítelem zvířat. Nezabije ani neporani zbytečně žádného živého tvora, ale snaží se chrániti a opatrovati každé neškodné stvoření.

7. *Skaut je poslušný.* Poslouchá rodičů, vůdců, rádců, a všech řádně ustanovených autorit.

8. *Skaut je veselý.* Usmívá se, kdykoli může. Ochotně a rychle plní rozkazy. Nikdy se nevyhýbá obtížím a nehubuje na ně.

9. *Skaut je šetrný.* Nekazí zlomyslně majetku. Pracuje svědomitě, ničeho neničí a hledí co nejvíce využítí příznivých okolností. Spoří peníze, aby mohl domoci se samostatnosti, je štědrý k potřebným a pomáhá váženým osobám.

10. *Skaut je zmužilý.* Má odvahu čeliti nebezpečí bez bázně, státi na straně spravedlnosti, proti pochlebenství přátel, proti haně nepřátel a ani porážka ho nezdrťí.

11. *Skaut je čistý.* Udržuje čisté tělo i mysl, zasazuje se o čistou řeč, nevinný žert, počestné zvyky a jedná jen s čistými druhy.

12. *Skaut je zbožný.* Je bohabojný. Vykonává věrně své náboženské povinnosti a váží si přesvědčení jiných ve věcech zvyků a náboženství.

Od zákona našeho liší se tento bodem 10. a 12., v ostatním souhlasí.

Jako pomůcku mnemotechnickou a nic jiného uvádím pro snadné zapamatování skautského zákona toto „říkání“, které snad přijde vhod některému nováčkovi:

Skaut je pravdomluvný, věrně oddaný,	1 2
je prospěšný a jiným pomoc shání.	3
Všem přítelem a bratrem, zdvořilý,	4 5
on přírodu i cenný výtvar chrání.	6
Je poslušný a myslí veselé,	7 8
i spořivý, vždy sobě schrání.	9
Je čistý v slovech, myšlení,	10
a skutkým nečistým se brání.	

Jen prosím, dbejte, aby skauti měli skautský zákon

ne v ústech, ale v srdci, aby o mravnosti jen nemluvili, ale mravně žili. Chcete vychovati charaktery!

Heslo.¹⁾

Buď připraven!

Význam tohoto hesla je ten, že skaut se už předem poučí nejdůkladněji, jak může, co jest mu činiti, aby pomohl jiným i sobě v případech nehod nebo náhlých příhod, které se často vyskytují (k výkladu Z. J. str. 470 a násl., Z. S. str. 480 a násl.).

Toto heslo znamená, že skaut udržuje své tělo při stálé síle, svěžesti a křepkosti a zná, jak toho docílit. Jen tak bude mu možno jiným pomoci. (Tělesná výchova, Z. J. str. 548., Z. S. str. 187)

Konečně znamená toto heslo, že skaut je stále na pozoru a na stráž, takže mu neujde nic, co se kolem něho děje. (Umění pozorovati, Z. J. str. 239, Z. S. str. 140.)

On se však celým svým skautským životem chystá, aby, až dospěje v muže, „byl připraven“ státi se dobrým občanem státu a řádným členem lidské společnosti. (Výchova občanská, ale vlastně celá výchova skautská)

Značky.

Nejprve objasni hochům, že skaut je ten, kdo zkoumá a vede. Lidé, pro které dělá značky, jsou ti, kteří jsou vzadu. Skaut jde v čele nebo napřed, aby našel vše, co je možno najít a pak o tom podal ostatním zprávu.

Nalezne na př. nejlepší cestu, nejvhodnější místo k překročení plotu, nejvhodnější místo k přebrodění řeky nebo postavení mostu, nejzpůsobilejší místo k utáboření a pod. Učiniv tento objev, rád by to sdělil se svou družinou nebo oddílem. Je-li jim v dohledu nebo doslechu, může jim podati zprávu signálem (vlajkou, holí, kouřem, světlem, zvukem).

Jinak je, nenf-li jeho družina ani na dohled ani na doslech. Snad přijdou za dvě, tři hodiny, snad až druhý den. On však musí ještě dále, nemůže na ně čekat. Je

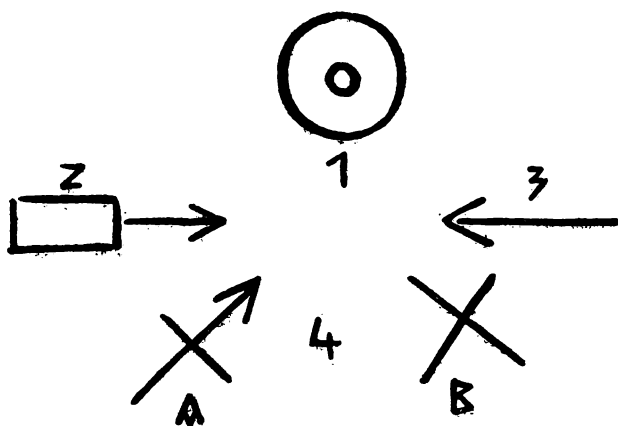
¹⁾ Org. str. 16.

tedy nutno, nechati jim tu nějaké znamení, kterému by rozuměli.

Známe deset, dvacet značek, kterým porozumí každý; známe čtyřicet, padesát značek užívaných různými kmeny indiánskými a divošskými; známe neobmezený počet značek soukromě smluvených, kterých užívají velká bratrstva kmenů i malé skupiny hochů, spjaté družinovým bratrstvím.

Víme-li, že hoch umí čísti, můžeme mu vždy podati zprávu prostřednictvím psaných instrukcí, pokud můžeme býti jisti, že se mu tento dopis dostane do rukou. Položíš-li doprostřed cesty list papíru se zprávou, můžeš býti jist, že jej tvůj bratr skaut najde. Je však také skorem jisto, že dříve jej najde někdo jiný, který jej zvedne, přečte a pak strčí do kapsy nebo smačká a odhodí.

První značka, kterou skaut má znáti, je značka dopisu. Je to obdélník značící list papíru se šípem vystupujícím z jedné kratší strany, který ukazuje, že zpráva je ukryta ve vzdálenosti tří kroků tímto směrem. Podle

toho znamení bude skaut s to, zprávu najíti, protože její odstranění kolemjdoucím je pravděpodobné. (2.)

Rádce, který jde s několika nováčky napřed a najde dobrou cestu, rád by sdělil těm, kteří ho následují, aby

jistě po ní šli. Užije značky šípů, kterým značí směr, jímž se ubíral. (3.)

Když lidé poprvé užívali tohoto znamení, kladli pravděpodobně na zem skutečné šípky nebo oštěpy. Kdo šel za nimi, zvedl je a donesl. Nenašel-li jich, nebo byla-li jimi označena cesta, která nevedla k místu, kde se zdržoval onen, který šíp položil, vznikla tím citelná ztráta a škoda. Proto později místo skutečných šípů a oštěpů kreslili jenom jejich obraz.

Upozorníme, že tyto značky umístíme vždy po pravé straně cesty, jíž se ubíráme, ať už na zemi, na kmeni, na zdi, na plotě. Tím usnadníme hledání. Družina může sledovati mnohem rychleji, protože stačí, aby věnovala pozornost jedné straně, na níž značku najde. Vzdálenosti velmi dlouhé, kde není možno sejít s cesty, značíme vždy tam, kde je to nutné, přece však pro kontrolu aspoň po 100 m. Je povinností těch, kteří podle skautských značek jdou, aby je ihned ničili. Jinak svedou druhého a třeba někdy později i sebe na scesti.

Když rádce urazil 3—4 km cesty, jak naznačí svým následníkům, že touto cestou nemají se bráti dále, ale zahnouti vpravo, vlevo nebo přelézti plot? Učiní ležatý kříž na zemi, který značí, že tato cesta nemá býti už sledována. (4a, b.)

Značka tato vznikla ze šípů, který je přečrtnut na znamení, že už neplatí. Bylo však škoda času zdržovati se kreslením hlavice šípů a tak povstal pouhý kříž. Družina pátrá, až najde v okolí šíp nový, který jí prozradí směr cesty, nebo najde značku dopisu, který jí poví kudy má jíti.

Rádce chce sděliti hochům, že se vrátil domů. Nakreslí mezikružlí, které znamená tábor (větší kruh) a stan v něm (menší kruh). (1.)

S těmito čtyřmi značkami vystačí nováček úplně. Jak se rádce a vůdce přesvědčí, že je zná? Ne snad, že si je dá nakreslit, ale dá hochu příležitost, aby je sám našel v přírodě, po případě i sledoval. Za tím účelem pošle někoho napřed s návodem, kterou značku a kde má umístiti a nováček objevuje a vysvětluje. Tak po-

užije při vycházce svých vědomostí prakticky a prokáže svou zkušenost a dovednost.

Pozdravy. ¹⁾

Pozdravujeme ze dvou důvodů: 1. abychom projevili úctu a vzdali čest, komu jsme tím povinni (státní vlajka, představitelé státu, skautští činovníci, vynikající a zasloužilé osobnosti); 2. abychom projevili soudržnost, přátelství a bratrství, které váže skauty navzájem.

Nováček pozná tyto pozdravy:

- a) s hůl v postoji i na pochodu,
- b) plný pozdrav (při hlavě pokryté),
- c) malý, poloviční či tajný pozdrav (při nepokryté hlavě).

Pozdravem malým možno zdraviti pouze sobě rovné (nováčky a skauty), pozdrav plný patří každému vyššímu, ovšem, je-li hlava pokryta, jinak i tu zdravíme tajně.

Při pozdravu plném a polovičním užíváme pravice se třemi prsty vztyčenými, které značí tři skautské sliby (palec přidržuje malíček, ostatní prsty napjatý, dlaň ku předu). Při plném pozdravu dotknou se prsty sřechy klobouku, při polovičním zvedne se ruka do výše ramene. Hůl při pozdravu v postoji stojí kolmo na zemi při pravé straně těla, paže ji držíci napjata. Při pochodu má hůl směr svislý, je poněkud země vzdálena a ruka ji držíci u pravého boku. Levá paže ohnuta v lokti a přiložena na prsa, ruka s napjatými třemi prsty, dlaní dolů.

Že nováček zná pozdravy, o tom nás přesvědčí, pozdravuje-li. Ať si zvykne pozdravovati správně, hbitě a každého, komu pozdrav patří. Varuji před nacvičováním pozdravů na způsob „salutier-übungů“.

Znak. ²⁾

Nováček naučí se rozeznávat: 1. malý znak, 2. střední znak, 3. veliký znak.

Malý znak státní je původní znak český: stříbrný

¹⁾ Org. str. 87. ²⁾ Z. S. str. 540 a 588.

lev dvouocasý v červeném poli, jemuž na prsou spatřujeme znak slovenský. Naznačuje se tak spojení zemí českých a slovenských.

Střední znak skládá se ze znaku českého, který je uprostřed a znaků: slovenského v horním pravém poli, Podkarpatské Rusi v horním levém poli, moravského v pravém spodním poli a slezského v levém spodním poli. V heraldice je vpravo a vlevo obráceně a určuje se tak, jako bychom stáli za štítem.

Velký znak má na středním štítě znak český; na zadním štítě pak tyto znaky (v přirozeném pořadí shora a od leva): slovenský a Podkarpatské Rusi v horním pásu, moravský a slezský ve středním pásu a těšínský, opavský a ratibořský v dolním pásu. Po obou stranách znaku stojí po lvu a pod štítem vine se stuha s nápisem Pravda vítězí.

Nováček naučí se tyto znaky snadno rozeznávat, o čemž se přesvědčíme při chůzi městem. Aby hoši uměli znaky kreslit, není třeba.

Vlajka.¹⁾

Nejprve vysvětlí:

Vlajka není pevně přibita na žerď, je možno ji spouštět a vytahovat pomocí provazce, ke kterému je připevněna, má určité a nezměnitelné poměry rozměrů a zpravidla vlaje na žerdi kolmé nebo poněkud šikmé.

Prapor je pevně přibit k žerdi, má rozměry libovolné a může vláti i s žerdi vodorovně.

Vzpomeň: skautské vlajky, které možno s žerdi sejmout, na rozdíl od spolkových praporů připevněných hřeby.

Vlajka státní (národní) je obdélník, jehož strany jsou v poměru 2:3. Spodní pole je červené, svrchní bílé. Mezi ně vsunut je modrý klín, dosahující od žerdi hrotem až do středu vlajky. Při vyvěšování je bílé pole nahoře a klínzák ladnou u žerdi.

Hoši nakreslí několik vlajek ve správných poměrech rozměrů na bílém papíře červenou a modrou hrudkou.

¹⁾ Z. S. str. 540 a 588.

Hymny. ¹⁾

Snadná zkouška! Národní hymny zná jistě každý, skautskou se brzy naučí. Jen toho dbejme, aby byly zpívány správně. Nejméně je tu dotčena slovenská „Nad Tatrou sa blýska“, leda, že se zpívá trochu loudavě. Českou hymnu zpíváme venkoncem špatně a měli bychom se za to stydět. Zpívejme to, co složili Tyl a Škroup a ne, jak si to upravil a ohladil lid. Ve státním nakladatelství možno obdržeti leták „Kde domov můj“, který upravil Ad. Cmíral a kde jsou přesně vytknuty všechny chyby hudební i slovní, jimiž se pěvci prohřešují; totéž najdeš v „Zákl. skautingu“ str. 542.

Kovařovicova-Procházkova skautská hymna je modulačně i rytmicky značně těžká pro pěvce málo hudební a přiznám, že jsem ji neslyšel ani jednou správně a bezvadně zazpívat.

Chťejme po nováčkovi, aby je uměl dobře a v družině věnujme chvilku času i té věci. Veřejně budťež zpívány v okamžicích opravdu povznášejících.

Uzly. ²⁾

Vázáním uzlů přesvědčí nás nováček poprvé o své zručnosti a chuti k trpělivé práci.

Než počneme se cvičením, uveďme mu na pamět význam a důležitost té práce. Zeptejme se, jestli už si někdy pomyslí, jakou ohromnou důležitost má vázání uzlů v lidské práci a v lidském životě. Není řemesla ani povolání, při němž by svým časem a za různých okolností nebylo potřebí umění zručně uvázat uzel. Plavec už v pradávných dobách vymyslí škotový uzel, který vyhovuje všem požadavkům při naplnění plachet. Lékař přizpůsobil uzel kličkový a užívá jej s velkým prospěchem jako ambulačního uzlu při obvazech. Hasiči poskytuje napínačka znamenitou pomoc při spouštění osob z hořících budov. A tak u každého uzlu našli bychom, jak velice je užitečný a prospěšný ledakomu a v ledačem.

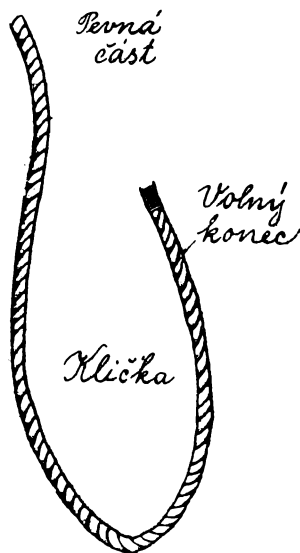
¹⁾ Z. S. str. 541 a násl. ²⁾ Z. J. str. 704, nebo „Junácká“ u Springra. ³⁾ Z. J. str. 386, Z. S. str. 297.

Hoch, který se chce státi nováčkem, prokáže znalost aspoň šesti uzlů. Při své práci ve volné přírodě, na vycházce, v táboře pozná jejich užitek a nemusí se obávat, že mu víchr strhne o půlnoci stan, protože ví, že všechny uzly dobře a pevně uvázal. Dovede uzly vázati po tmě; tak je s nimi seznámen.

Nikdo ještě nesebral úplný počet možných uzlů, jichž se užívá, ale je jisto, že by jich bylo nejméně kolem sta.

Tři vlastnosti musí mít dobrý uzel: 1. lze jej snadno uvázati, 2. pevně drží na svém místě, 3. lze jej snadno rozvázati.

Podle upotřebení a způsobu uvázání rozeznáváme: 1. uzel pravý, který spojuje pevně dvě lana nebo obepíná pevně předmět, na němž jest uvázán, 2. klička, která je volnější a rozváže se zpravidla zatáhnutím za jeden konec, 3. smyčka, která sice drží pevně, ale obepíná volně a povolněm se sesune.

Obr. 1.

Na laně nebo na provaze rozeznáváme: (obr. 1).

a) pevnou část, kterou vždy držíme v levé ruce, vážíce uzel;

b) volný konec, kterým se uzel vytvoří. Bývá zpravidla ovínut a podle toho rozezná se i na obrázcích od pevné části;

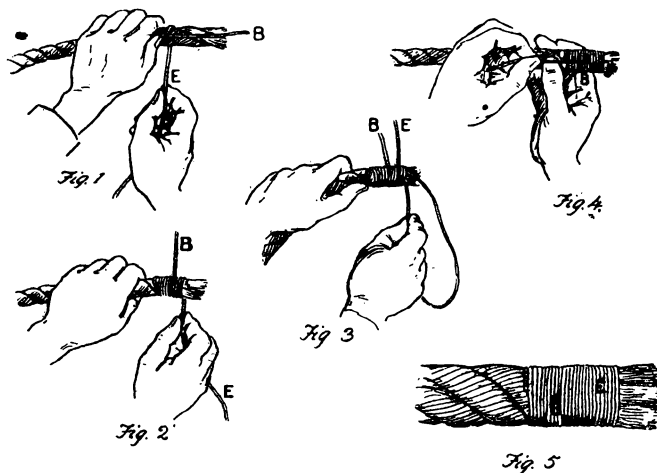
c) klička, která vznikne, obrátíme-li volný konec k pevné části;

d) oko, vzniklé skřížením volného konce s pevnou částí (na obr. 5. fig. 1.).

Ovíjení. Nejprve naučí se hoch ovíjeti volný konec lana pevným motouzem, aby se nerozplétalo a netřepilo:

1. polož kus motouzu asi 60 cm zdělí ke konci lana a ovíjej část E těsně kolem lana a motouzu. (Obr. 2. fig. 1)

2. pokračuj ve vinutí, až dosáhneš postavení podle fig. 2., pak utáhni a napni konec B a přilož část E k lanu,

Obr. 2.

3. pokračuj ve vinutí, až ovinek dosáhne 5—6 cm, jak vidíš na fig. 3.,

4. utáhni a napni konec E a uřízni oba přečnivající konce motouzu (fig. 4.),

5. na konci lana písmena B a E naznačují uříznuté konce motouzu. Lano je ovíto. (fig. 5.).

Klíčkový uzel je z nejužívanějších. Hodí se vždy kdy je třeba řádného uzlu. Velmi snadno se váže, drží pevně a lehce se rozvazuje: (Obr. 3.)

1. začni skřížením levého konce přes pravý (fig. 1.), uchop pravou rukou B a oviň kolem A (fig. 2.),

2. skříž pravý konec přes levý (fig. 3.),

3. oviň B kolem A (fig. 4.),

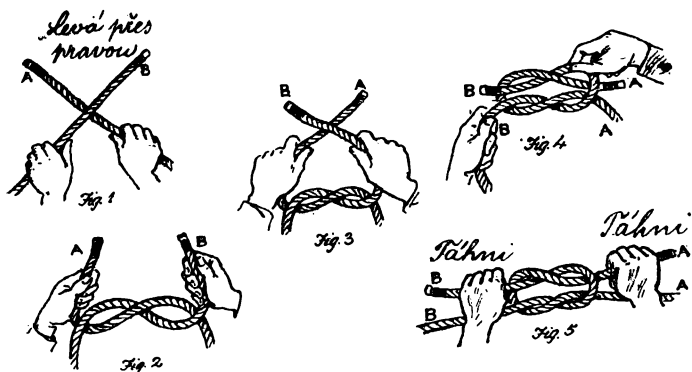
4. protáhni B okem (fig. 4.),

5. zatáhni oba konce (fig. 5.).

Vázáno-li správně, je A rovnoběžno s A,

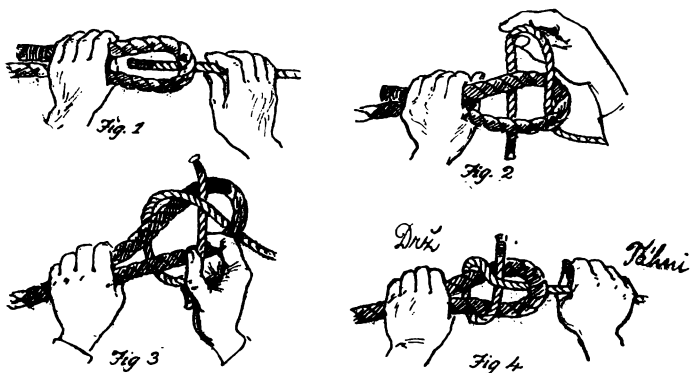
Škotový uzel. Původně určen k připevňování konců plachet k lanům. Užívá se k svazování provazů nestejně

tloušťky nebo k upevnění provazce k pevnému oku. Je neocenitelný při uvazování stanových provazových ok.

Obr. 3.

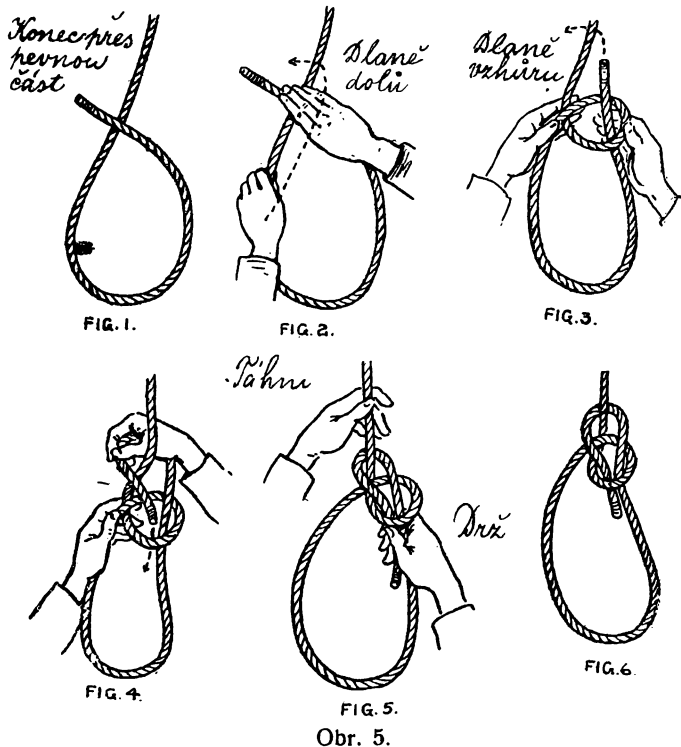
1. chceš-li spojit lana nestejně tloušťky, učiň ze silnějšího kličku, kterou uchop levou rukou a veď slabší provazec ze spoda (obr. 4, fig. 1.),

Obr. 4.

2. provlékni slabší kličkou (fig. 2.),
3. oviň kolem a provlékni slabší pod slabší (fig. 3.),
4. utáhni pevně (fig. 4.).

Napínačka. Hlavním znakem tohoto uzlu je, že utvoří oko, které zůstane nedotčeno i ve vlhku i v tom případě, je-li hozeno na dálku, na př. tonoucím. Užívá se jí také ke spouštění osob z hořících budov. Hasiči užívají při pracích záchranných napínačky, doplněné ještě jedním průvlekem lana okem. Námořnický způsob vázání je tento: (Obr. 5.)

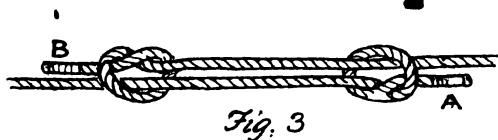
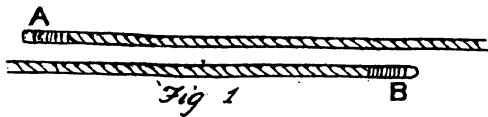
1. utvoř oko volným koncem na pevné části, poněkud větší než bude třeba (fig. 1.),

2. uchoť obě části pravou rukou tam, kde se kříží (fig. 2.), obrať dlaně proti sobě a levou rukou oviň část kličky, kterou držíš, kolem volného konce podle tečkované čáry (fig. 3.),

3. veď volný konec za pevnou část a provlékni okem (fig. 4.),

4. podrž kličku takto vzniklou pravou a levou utáhni řádně pevnou část (fig. 5.).

Na fig. 6. viděti je hotový uzel.

Obr. 6.

Rybářský uzel, jak jméno naznačuje, užíván je ponejvíce rybáři. Slouží hlavně ke spojování dvou lan:

1. polož lana, která chceš spojit, vedle sebe jako na obr. 6., fig. 1.

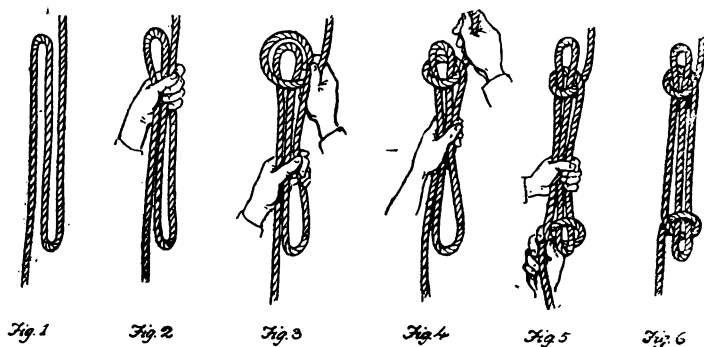
2. uvaž jednoduchý (vrchní) uzel částí A kolem druhého lana (fig. 2.),

3. uvaž tentýž uzel částí B kolem. Váž uzel vždy nad lanem, proto při druhém uzlu B přehoď s prava na levo (fig. 3.),

4. upevni uzly a sesuň dohromady (fig. 4.). Jsou-li uzly správně vázány, zapadnou přesně do sebe.

Ovčí nožka. Uzel velmi zajímavý. Váž jej přesně,

není tak snadný, jak vypadá, a nedrží, dokud nejsou volné části připevněny ovinutím ke kličce nebo provlečeny a podloženy kolíkem, což na obrázku není naznačeno a od nováčka se neždádá. Užívá se výhradně ke zkracování lan: (Obr. 7.)

Obr. 7.

1. uprav dvojnásobnou kličku v té délce, jak třeba zkrátiti provaz (fig. 1),
 2. uchop kličku levou rukou (fig. 2.),
 3. učiň „poloviční kličku“ kolem horního konce (fig. 3.),
 4. pevně utáhni (fig. 4),
 5. totéž učiň na spodním konci (fig. 5.).
- Hotový uzel ukazuje fig. 6.

Lo d n í s m y č k a Kdo vidí tuto smyčku uvázanou, pomyslí, že nevydrží ani vteřinu. a bude těžko ho přesvědčiti, pokud sám nezkusí ji uvázat. Při uvazování koně ke kolu, člunu u přístavu, při napínání ochranných provazů mezi koly jest neocenitelná. Povšimnete-li si jí dobře, poznáte, že všechny prameny lana pokračují v jednom směru a volné části nemohou být nikdy ohnuty vzad v ostrém úhlu. Proto vydrží veliké napjetí, lano netrpí a nepřetrhne se. (Obr. 8.)

Obr. 8.

Upozorněme hochy, že uzly na obrázcích a uzly skutečné vypadají rozdílně. Na obrázcích jsou jaksi „stilisovány“, aby byl jasně vidět vznik a postup uzlu. Skutečné uzly jsou vždy utaženy a pak ta ornamentika uzlu zmizí. Za to však uzly drží pevně.

Užívání skautské hole.

Hůl, kterou — mimochodem řečeno — naši skauti, ač neprávem, neradi nosí, je nejen důležitou částí skautské výzbroje, ale skautu dobrým pomocníkem a sluhou.

Skautské hole je možno použítí nesčíslným způsobem; záleží to na důvtipu a obratnosti skautově. Uvedu jen několik jednodušších případů.¹⁾

Hole slouží za kostru A stanu; k vytyčování směru; ze tří holí postavíš dobrý závěs na kotlík; na šikmé holi, sedíce rozkročmo, odpočíváme; užíváme ji jako zbraně.

Holí ohledáváme půdu za tmy; z holí pořídíme nosítka, hole se drží několik hochů v prudkém toku, aby je nesrazil; holí možno utlouci oheň; užití při přeskakování příkopů a kaluží; na hůl upevníme vlajky signální i skautské.

S použitím skautské hole můžeme přestupovati zdi;²⁾ hůl nahradí nám (nedostatečně ovšem) oštěp; pomůže při tonutí na ledě.

Dosti na tom! Užití naveskrze praktické, jehož znalost prokáže nováček bezpečně na vycházce. Chtějme od něho, aby vše ukázal prakticky, nespokojme se s pouhým výčtem možností. Ať tedy přeskočí kaluž, postaví třínožku pro kotlík, použije hole za sedadlo a pod.

Slib.

Když nováček po průkazu své zdatnosti, jak tu byl podrobně rozveden, je definitivně přijat do družiny, skládá po čase skautský slib. Nejkratší lhůta jsou tři měsíce. Nejpozději však buď slib skládán do šesti měsíců.³⁾ Za půl roku zkušený vůdce pozná s dostatek, co v hochu vězí, jest-li se pro skauting hodí, je-li jeho povaha taková, aby jej bylo možno vychovávat. Někteří

¹⁾ Z. S. str. 340. ²⁾ Z. S. str. 199. ³⁾ Org. str. 15.

vůdcové bývají příliš úzkostliví. Skautský oddíl nemůže se skládati z nevinných andělů, kteří by jako v kůru nebeském jen opěvali velikost a slávu boží. Skládá se z hochů, lidských bytostí. A kdyby měli tvoji skauti býti dokonalými charaktery již jako nováčci než je přijmeš do oddílu, k čemu potřebovali by pak tebe a tvé výchovy? Slyším říkati vůdce: „Ten si počká, než ho pustím k slibu.“ Trvá to rok, půldruhého, než hoch skládá slib. Takové doby potřeboval vůdce, aby hocha poznal. A ejhle! Za čtvrt roku slyšíme, že hoch byl z oddílu vyloučen. Jaká tu výchova? Nemá-li hoch slibu, není morálně vázán a také si skautingu ani neváží, nezvykne mu a přestane ho těšit, pozoruje-li, že se nemůže pravým skautem státi. Skautem je pouze ten hoch, který pozvedna ruku s napjatými třemi prsty za svědectví ostatních slavně slíbil¹⁾):

Slibuji na svou čest, jak dovedu nejlépe:

1. milovati vlast svou, republiku Československou a sloužiti jí v každé době;

2. plniti povinnosti vlastní a zachovávatí zákony skautské;

3. duši i tělem býti hotov pomáhati bližnímu.

Hoch slibuje na svou čest a ty ho k slibu nepouštíš. Patrně tedy podceňuješ jeho čest a to citlivějšího hocha uráží.

Je na tobě, abys chlapci vysvětlil pojem slibu, který zakládá svou ctí. Ať dobře ví, že je to mravní závazek. Uváží-li pak tvá slova a pozná-li, že by nemohl nebo nechtěl plniti, co se po něm žádá, řeknete si „s bohem“ a věc je odbyta.

Pověz, hochu, co je čest. Ne však definicí: Čest jest, když — — —, ale spíše vytčením znaků, kterými se vyznamenává čestný člověk. Je to především jeho pravdomilovnost a pravdivost za všech okolností. Je to též jeho věrnost a oddanost, neoblomná, neochvějná. Zeptáš-li se pak hocha: „Víte, co to znamená, že slibujete na svou čest?“ odpoví: „Vím. Znamená to, že se mi může úplně důvěřovati a že se ze všech sil přičiním, abych splnil, co slibuji.“ Nebo: „Ano. Slíbím-li, pak nic nebude tak

¹⁾ Tamtéž.

mocné a silné, aby mne přinutilo zrušiti slib.“ Také ti řekne: „Znám to. Čestný člověk mluví jen pravdu a nelže nikdy. Tak i já, slibuji-li, činím to opravdově a celým srdcem.“ Nebo ti poví: „Ovšem. Čest jest nejvyšší statek člověka. Kdybych zrušil svůj slib, ztratil bych svou čest a to si rozmyslím.“

Před tím ještě, než ti slíbí, vysvětlí mu význam jednotlivých částí slibu.

Milovati vlast svou, republiku Československou: tato slova nesmí zůstatí pouhými slovy, nesmí se státi dutou frází. Hoch nesmí tomu rozuměti tak, že by měl milovati jejich 140.485 km² se 13,595.816 obyvateli ve 12.653 obcích. On musí najítí své lásce vnitřní a hluboký smysl. On ji miluje pro její slávu a utrpení, pro to krásné, co dává jemu i všem jeho současníkům, co dávala jeho předkům a co chystá pro své budoucí. On ji miluje pro krev prolitou na ni i za ni, pro pot, který skrápí její žírné i hubené lány, pro mozoly těch, kteří půdu vzdělávají, pod zemí se moří, u výhni-strádají. On k ní lne láskou pro ty starosti a pro to úsilí oněch, kteří ji vedou, kteří ji osvobodili, kteří ji povznášeli a povznášejí k výšinám kulturním, k blahobytu a štěstí.

Sloužití jí v každé době: je nutný doplněk první části tohoto slibu. Ne tedy jen milovati, láskou se rozplývati, ale sám ruky přikládati při všem a ve všem. Má-li vzejítí vlasti náš spása, nestačí jen láska, tu je nutný čin, vytrvalá, usilovná, neúporná práce na prospěch celku. Pověz i, jak vlasti sloužití! Nejprve mravním povznesením vlastním a pak bezmeznou obětavostí opravdu až do těch hrdel a statků. Zpívali jsme: Jméni, krev i život dejme za vlast svou. A nebyla to naše, mělo to být za cizí! Chtějme totéž dáti za vlastní. A při své lásce k vlasti mějme na mysli lidství. Jen tenkrát je láska k vlasti oprávněna, jen tenkrát je posvěcena, druží-li se k ní i láska k veškerenstvu, doveď-li milovati nejen svou vlast, ale i celou přírodu, vesmír, nekonečno a všechny bytosti, které se v něm radují a trpí, žijí a umírají. Tato láska pak dovede lid-

ského ducha k výši nadpozemské, do blízkosti Neznáma, stane se jeho náboženstvím.

Plnění povinnosti vlastní: je základní podmínkou, aby se stal někdo skautem. Jsi-li student, studuj, jsi-li učeň, uč se, jsi-li dělník, pracuj. Kdo by vlastní povinnosti zanedbával pro cizí, kdo by na př. skautingu obětoval všechn svůj čas a svých povinností ostatních nekonal, je špatný skaut.

Zachovávati zákony skautské: slibuješ proto, že nezachovávaje jich, nebyl bys vůbec skautem. Ty však nesmiš být jen skautem, ty musíš býti dobrým skautem. Rozdíl je tento: špatný skaut slíbí, ale nestará se příliš o skautské zákony, třeba by je plnil; dobrý skaut slíbí a s hrdou pýchou využije každého okamžiku, aby uplatnil zákony skautské; dobrý skaut stále má na mysli svůj slib, stále naň vzpomíná, zná nejen skautský zákon nazpaměť, ale tak se mu oddá, že jeho plnění stane se mu milým a nade vše potřebným zvykem.

Duši i tělem býti hotov: tuto je vlastně jinými slovy řečeno heslo: „Buď připraven“, jehož smysl již hoši znají.

Pomáhati bližnímu: vyjadřuje onen smysl skautské výchovy, jehož heslem je služba. Tedy služba každému, kdo toho potřebuje, ať ve smyslu jakémkoli. Sem spadá také konání dobrých skutků, o čemž bude zvlášť promluveno.¹⁾

Když jsi tohle hochům pověděl, přijmi jejich slib. Je to okamžik významný. K slibu zavoláme hocha jen tehdy, když svým životem dokázal, že dovede a chce se chovati tak, jak zákon káže. Proto dáváme mu k tomu několik měsíců času. Pak slib již není jen prázdnou formalitou, nevede hocha k přetvářce, ale je nejdůležitějším okamžikem jeho života.

Vykonání slibu spojeno buď s vážným obřadem. Postup jeho velmi pěkně naznačil ve Vůdci roč. I. č. 4. br. prof. Sláva Řehák, místonácelník Svazu. Buď zde znovu uveden.

Ke skládání slibu volte jako vhodnou příležitost skaut-

¹⁾ Z. S. str. 476 a násl.

skou slavnost, výlet na význačné historické místo, táborový oheň a pod.

Místo ke skládání slibu připravte si na způsob nízkého stolku, jež přehodíte pokrývkou, použijte balvanu, vysokého pařezu a pod., složte pak na ně sejmuté vlajky družinové nebo oddílovou a na ně položte rozevřené knihy: *Základy junáctví a Dějiny národa českého*¹⁾, otevřené u význačných míst, na př. u skautského zákona, u doby Husovy, Žižkovy, Jiřkovy.

Ti, kteří mají skládati slib, stojí se zástupcem vůdce několik kroků před knihami, ostatní v družinách ve čtverci, jehož jednu stranu tvoří čára obřadního místa.

Když je vše uchystáno, vejde vůdce a pozdraví: *Nazdar! Buďte připraveni!* Všichni odpoví: *Zdar!*

Jeho zástupce jde mu vsťfíc a po pozdravu podá mu ruku se slovy: *Bratře vůdce, přivádím ti tyto nováčky, aby složili slib. Máme je rádi, konali dobře své povinnosti a dovolíš-li, budou našimi bratry.*

Na to vůdce: *Děkuji ti, bratře, dovoluji jim složit slib.*

Obrácen k nováčkům: *Přátelé, ptám se vás a povězte před celým oddílem, rozhodli jste se složit slib sami, dobrovolně?*

Hoši jeden po druhém: *Dobrovolně.*

Vůdce: *Bratři, uvítejte nové skauty naši skautskou hymnou.*

Po zapění první a poslední sloky následuje proslov vůdcův, v němž stručně nastíní pojem cti, význam slibu, jak jej plniti, připomene skautský zákon a jak podle něho žiti.

Potom jde k prvnímu nováčkovu a ptá se ho: *Víte, co znamená slíbiti na svou čest?*

Hoch: *Ano, to znamená, že slibuji při tom, co člověku nejdražší. Nebo: Nesmí mi být nic příliš těžkým, abych svědomitě plnil, co jsem slíbil a pod.; viz též str. 49.*

Vůdce: *Pojďte složit slib! Jde s ním pak ke knihám a dívá se mu do tváře.*

Nováček zvedne pravou ruku jako k pozdravu s třemi prsty napjatými, hlasitě a z paměti říká: *Slibuji na svou*

¹⁾ Místo *Základů* možno použiti *Organisace*. a místo *Dějiny národa českého* vlajky národní.

čest, jak dovedu nejlépe: (položiv ruku na Dějiny) milovat vlast svou, republiku Československou a sloužiti jí v každé době; (položiv ruku na Základy) plniti povinnosti vlastní a zachovávatí zákony skautské; (položiv ruku na vlajku) duší i tělem býti hotov pomáhati bližnímu.

Nováček říká slib zpaměti; je trapné, musí-li se mu napovídati. Po celou dobu, kdy nováček říká formuli slibu, stojí družiny v pozoru a zdraví všichni malým pozdravem na povel rádcův. Totéž i ostatní přítomní skauti a činovníci, mimo vůdce, který přijímá slib.

Když nováček dopoví slib, podá mu vůdce ruku se slovy: Jsi přijat. Odvede ho stranou a jde k následujícímu, až jsou všichni hotovi. Pak určí je do družin a krátkým proslovem odevzdá rádcům.

Tito po řadě uvedou hochy do své družiny, připomenou její jméno, znak, význačné vlastnosti oddílového zvířete, jež si má hoch osvojiti a pod. Hoši podávají si ruce se slovy: Vítejte! Buďte připraveni! Nazdar! a pod.

Pak vůdce krátce připomene význam slavnosti, přejde na skautské plnění lásky-k vlasti a provolá se skauty slávu presidentovi republiky. Na to zpívají se obě národní hymny. Vhodno-li, při větším počtu zúčastněných oddílů, skončí slavnost přehlídkou, vykonanou sborovým vůdcem nebo zpravodajem.

Br. Řehák navrhuje podávati vždy levé ruce, což je způsob anglický a symbolisuje spojení srdcí těch, kdož si ruce podávají. Proto volí ruku levou, jsoucí srdci bliž.

Američtí skauti podávají si pravé ruce, ale tak, jak upraveny jsou ke slibu. Tedy tři prostřední prsty napjaty a nataženy, malíček a palec jedné ruky obemykají rozepjaty z venčí ony napjaté prsty ruky druhé a naopak.

U nás nebylo oficielně zavedeno nic zvláštního, možno tedy užít obou způsobů, jsou oba pěkné, nebo i prostého podání pravé ruky.

Až hoch slíbí, řekni mu ještě, že teď i na něm velmi záleží, na jeho chování, skutcích; na všem, jak lidé posuzovatí budou skauting a co něm souditi. Ať dokáže vším svým počínáním lidem, kteří považují skauta pouze

za hoch a se špinavými koleny a velikým kloboukem, že se velmi mylí. Ať je přesvědčí, že skaut je hoch s čistým svědomím a velkým srdcem!

Druhotřídní skaut.

Příprava nováčka na druhotřídního skauta je velikým úkolem rádcovým. Tu bude svým druhům učitelem. Bude to však radostné učení, není rádce svým druhům kantorem, ale starším bratrem, který se s nimi sdílí o své vědomosti, dovednosti a zručnosti.

Aby jeho práce byla účelná, nesmí ji konati bez ladu a skladu, nesmí ji pouze improvizovati. Musí to býti práce vědomá svého cíle. To však nelze tak snadno konati, jako je to možno napsati. Máme tu však o koho se opřít a s pýchou můžeme říci, že je to našinec. Není to nikdo jiný, než Jan Amos Komenský, arcidiákon národů. Vyberu jen čtyři věty z jeho učení a budeš-li, jich dbáti, máš úspěch zaručen. Při všem svém učení postupuj:

- od známého k neznámému,
- od blízkého k vzdálenému,
- od jednoduchého k složitému,
- od snadného k nesnadnému.

Smysl těchto vět je tak jasný, že dalšího vysvětlení nepotřebují, je tak prostý, tak samozřejmý a přece tolik se do nich chybje.

Nějakého podrobného plánu s přesným rozvrhem hodin nepotřebuješ si konečně pořizovati, ale neopovaž se přijíti na schůzku nepřipraven a po zahájení teprve sháněti, co bys se svými hochy dělal. Ihned poznají tvoji slabost a jsi u nich hotov. Autorita tvoje je ta tam. Ostatně, buď jist, že Oddílová rada kontroluje tvoji práci a s ledabylostí u ní nepochodíš.

Výklady tvoje, pokud jich třeba, buďte vedeny spíše formou přátelského rozhovoru než učené přednášky. Vycházej ze zkušeností svých hochů a na nich stav. Varuj se školometství a pedanterie! Necháň-li tě, nerozuměj-li tobě, hledej chybu u sebe a zkoušej znovu a znovu, jak bys jim to jasněji pověděl. Hlavně však ne-

ztrácej trpělivosti a buď velmi vlídný k těm, kteří chápou tíže než ostatní.

Jdi každé věci ke kořeni, objasni příčinu a účel, proč se s ní mají seznámiti. Vykládáš-li o první pomoci, ukaž na př. na důležitost, jakou má vázání uzlů. Máš-li někoho v úterý zachtániti z hořícího domu a můžeš-li při tom použítí velmi výhodně napínačky, nepomůžeš nešťastníkovi, umíníš-li si, že se jí příští sobotu ve schůzce naučíš. V sobotu se můžeš ucházeti jen o odznak tesařský, abys dovedl zhotoviti rakev, které by nebylo potřebí, kdybys byl uměl v úterý uvázatí uzel.

Všechno poučování tvé, ať teoretické, ať praktické, buď zajímavé, buď plno rozmanitosti a je zcela moudré, nesetrvati u jednoho předmětu déle nežli 15—20 min, abys za schůzky dotkl se aspoň čtyř předmětů. Připojíš-li k tomu hru, praktické cvičení čehokoli (zpěv, recitace, řeč a pod.), budeš míti program dosti vábivý, aby hochy těšil a činil jim schůzky milé.

Ukáži, jak rozdělují si v Americe dvouhodinnou schůzku, ne ovšem, že by to tak každý musil dělat, ale pro příklad.

Seřazení, přehlídka vůdce, vyvěšení a pozdrav vlajky	10 minut
Zprávy, rozkazy, instrukce	5
Práce družiny: jeden předmět	20
druhý předmět	20
Oddech	5
Práce družiny: jeden předmět	20
druhý předmět	20
Hry, zpěv a pod.	15
Seřazení, pozdrav, odchod	5 „
Schůzka od 7 do 9, t. j. 2 hod.	120 minut

Kterak možno srozuměti se s hochy o programu schůzky, bude vysvětleno v kapitole o Družinové radě.

Nezapomínej na obory práce nováčkovské a také zde vědomosti a zkušenosti prohlubuj. Zná-li nováček šest uzlů, bude jich druhotřídní skaut znáti šestnáct, zná-li čtyři značky, bude jich znát deset. Vedle státní vlajky vlastní pozná některou spřátelených národů (francouzskou, britskou, americkou). Zná-li naše hymny, přiučí

se i cizím (Marseillaisa, Hvězdnatý prapor, Ljepa naše domovino a j.) Nováček zkrátka „buď připraven“, aby kdykoli znovu mohl s úpěchem a lépe prokázati se hojnějšími vědomostmi, které tvoří jeho zkoušku.

Protože skauting je sám život, neučíme se ve skautingu jen pro to vědění a umění, ale pro jeho praktické upotřebení a své mravní povznesení. Tu stojíme oběma nohama v oněch proudech, o kterých se zmiňují v první kapitole a tu řešíme jejich vzájemný vztah. Kéž vždycky šťastně!

Podmínky, za kterých se nováček může státi druhotřídním skautem¹⁾ předpokládají dvě věci: že složil slib a že uplynuly nejméně tři měsíce od jeho zkoušky nováčkovské, lépe řečeno od jeho definitivního zařazení do družiny. Vůdce zkouší, sborový vůdce potvrzuje a udílí odznak jménem místního sdružení. Podle toho nemusí být sborový vůdce zkouškám přítomen, o mnohém však může se přesvědčit při sborových podnicích.

Anglické řády mají pro druhotřídního skauta devět podmínek, z nich první vyžaduje aspoň měsíční službu nováčkovskou (od zkoušky a slibu) a osmá uspořené 6 pencí. Podmínka druhá týká se první pomoci, třetí signalisování, čtvrtá stopování, pátá skautského kroku, šestá rozžlháni ohně, sedmá vaření, devátá znalosti kompasu. Toť vše. Americké řády přidávají ještě podmínku o řádném užívání nože a sekyry a mají tak podmínek 10.

Naše řády²⁾ mají podmínek 15. Je tedy vidět, že naše Náčelnictvo jest mnohem náročnější a našim hochům v práci neslevuje.

Je předepsáno, že zkouška má býti složena nejméně do roka, t. j. od definitivního zařazení do družiny. Důvod je prostý: celou tu látku je možno zcela dobře probrati za rok. Záleží na pili vůdce a rádců. Pracujte tedy! Schůze nesmí býti shromážděním kroužků hravých šach, dámu, mlýnek, čtenářskou besídkou a pod., souborem lidí se bavících, ale lidí pracujících, ovšem často také ve formě zábavy, hry, za nimiž však vždy skrývá se vážná, opravdová práce.

¹⁾ Org. str. 38. ²⁾ Org. str. 38.

Podmínky udávají minimum vědomostí a znalostí, a nikdo ti nebrání, chceš-li poučiti své skauty více a hlouběji a učiniti je zručnějšími a dovednějšími.

Při všem poučování apeluj na spolupráci svých hochů a nedovol, aby byli trpnými posluchači nebo diváky. Všechna teorie vycházej z praxe. Příklad: znalost šestnácti bodů kompasu je sama o sobě bezcenná a nebude ti k užítku při příchodu nebo odchodu z klubovny. Postav však hochy na vycházce doprostřed hustého lesa, když jsi byl několikrát změnil směr cesty a teď se ptej: Kterým směrem přijdeš do Lhoty, je-li odtud, na východ. Tu pozná hoch nejen důležitost kompasu, ale ty hned ukážeš, jak se orientovati. Až budeš pak doma s hochy o kompasu pojednávat, uvidíš, jaký živý zájem se u nich projeví.

Proberu nyní jednotlivé podmínky druhotřídni zkoušky, zase ne ovšem, abych opisoval vydané skautské příručky, ale vymezil rozsah a dal několik případných pokynů k výkladu i zkoušení. I zde děj se toto zkoušení příležitostně a naveskrze prakticky; vůdce uprav si přehled z čeho zkoušeti, čiň si poznámky a podle výsledků prohlás nováčka za druhotřídniho skauta.

* * *

1. Nováček zná naši organizaci¹⁾ a dovede říci, proč je skautem.

S tím se příliš nezdržuj. Stačí, pozná-li:

- a) stupně skautské²⁾: nováček, skaut II. a I. třídy;
- b) stupně činovnícké³⁾, s nimiž přijde do styku: rádce, vůdce, sborový vůdce, okresní a župní zpravodaj, zpravodaj náčelnictva a náčelník, všichni se zástupci;
- c) kroj⁴⁾, jak jej správně nositi a užívat;
- d) označení skautů⁵⁾: svazový odznak, oddílová páska, služební léta, přeska, označení stupňů skautů i činovníků, družinové barvy (ne všechny);
- e) odznaky a titule⁶⁾: svastika, hraničář, za čin junácký, stříbrný vlk.

¹⁾ Org. str. 38. ²⁾ tamtéž. ³⁾ Org. str. 71. ⁴⁾ Org. str. 76. ⁵⁾ Org. str. 78. ⁶⁾ Org. str. 85 a 86.

Ať pozná i příbuzná tělesa: skautky ¹⁾, vlčata ²⁾, šotky ³⁾, vodní skauty ⁴⁾, Old skauty a skautky ⁵⁾. A zmiň se mu také o jiných organisacích skautských v místě trvajících a jak pozná jejich členy. Povábní k naprosto bratrskému soužití a přátelské účtě, jsou-li řádnými skauty, poctivě a upřímně oddanými skautské myšlence.

Proč je hoch skautem? Ne proto jen, že se mu skauting líbí, ale že je mu životní potřebou. Když už zná zákon, ví proč je skautem. Nefilosofuj o tom s hochy příliš, hleď raději, aby svým jednáním a celým životem ukazovali, že to vědí.

*

2. Nováček prokáže základní znalosti první pomoci (obvaz lehkého zranění s použitím skautského šátku ⁶⁾, zastaviti krvácení z žíly, tepny a nosu ⁷⁾, úprava nosítek ⁸⁾, transport bezvědomého ⁹⁾.

Tu je látka přesně vymezena, důležitě však je seznámiti hochy se základními poznatky tělovědy na dobrých obrazech nebo modelech.

Mimo stavění krvotoků cvičíme vše jen prakticky bez dlouhého kázání a výkladů.

*

3. Nováček zná značky speciální mapy okolí svého bydliště ¹⁰⁾

Je dobře, učiní-li si rádce napřed jakýsi seznam a přehled těchto značek, aby od hochů zbytečně nechtěl takové, které se na mapě okolí jejich bydliště vůbec nevyskytují (mešita, větrný mlýn, rýžová pole, laguna, podmořský telegraf a p.) Probírá ve skupinách: obydlí, chrámy a prům. budovy — značky u místních jmen a předmětů v krajině — dráhy a cesty — kultury a druhy půdy — ohrady, ploty a hranice — vody (tekoucí, sto-

¹⁾ Org. str. 57. ²⁾ Org. str. 26. ³⁾ Org. str. 36. ⁴⁾ Org. str. 91. ⁵⁾ Org. str. 97 a 102. ⁶⁾ Z. J. str. 497, Z. S. str. 496. ⁷⁾ Z. J. str. 505, Z. S. str. 490 a 494. ⁸⁾ Z. J. str. 519, Z. S. str. 499. ⁹⁾ Z. J. str. 511, Z. S. str. 205. ¹⁰⁾ Z. J. str. 166—178, Z. S. str. 76—95.

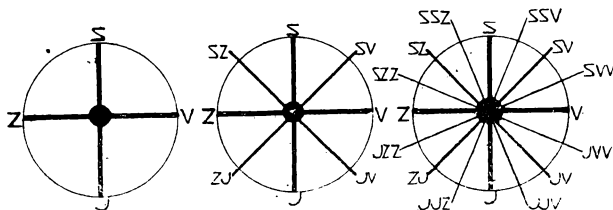
jaté, studnice) — přechody přes ně (mosty, převozy, brody) — značky výškové. Doma trochu nudné, ale vyjdi zase do přírody a přibliž předmět zájmu hochů. Značky tyto ať hoši kreslí (příprava pro zkoušku prvotřídní).

*

4. Nováček dovede používati hlavních pomůcek orientačních (kompasu, hodinek, Severky, mapy).

S tímhle jdi rovnou ven. Látka je vymezená, probírej ji hned prakticky.

Při kompasu,¹⁾ když jsi už vzbudil zájem (viz str. 57), vypeť se doma na principy magnetismu a doplň, co hoši nevědí. Při výkladu 16 bodů postupuj takto: Začni s hlavními body (Sever, Jih, Východ, Západ), a nauč stanovití světové směry za poledne; přístup k vedlejším (dvoupísmenným) bodům (SV, SZ, JV, JZ) a pak teprve urči zbývajících osm bodů (třípísmenných) a vysvětlí jejich jména: SSV = severní severovýchod, t. j. severovýchod bližší k severu, SVV = severovýchod východní,

t. j. severovýchod bližší k východu a tak pod. Upozorni na kompasu německé výroby, kde jsou písmena N(ord) = S, S(üd) = J, O(st) = V, W(est) = Z. Anglické mají písmenka stejná, jen E(ast) = V. Zakalená polovice stěfelky míří k severu. Nezapomeň vysvětliti odchylku deklinační, t. j. různost polu světového a magnetického. Dej si určovat směr různých obcí nebo význačných bodů od stanoviště, nebo dej hledat mlsta; když jsi byl dřívě určil směr.

¹⁾ Z. J. str. 156, Z. S. str. 66.

Při orientaci podle hodin¹⁾ nezapomeň důkladně vštípití v paměť, že hodinová ručička je malá a ta že musí mířiti ke slunci. Půlme oblouk mezi touto malou hodinovou ručičkou a dvanáctkou. Ručička minutová, t. zv. velká, zůstane vůbec nepovšimnuta.

Severku²⁾ hledejte přímo na večerním nebi, výkres jest jen pomůckou odvozenou z bezprostředního ná-zoru.

Podle mapy³⁾ už vůbec určujeme směr jen v pří-rodě, domácí poučování nemá ceny.

*

5. Nováček se vyzná v jízdním řádě, zná hlavní trati železniční ve svém kraji, ve velkém městě též pouliční dráhy, dovede vypraviti poštovní balíček.

Jízdní řád⁴⁾ doznal v poslední době podstatné změny zavedením vel. orloje (počítáním hod. od 0—24). Práce pro domácí schůze: dávej za úkol hledati spojení jednotlivých míst postupně s jedním, dvěma, třemi pře-stupy, resp. nutným použitím jízdních řádů několika směrů. Každý hoch ať ví, jak by dojel do města okres-ního, župního a do Prahy. Podobně si počínej u po-uličních drah. Hoši ať vědí přesně, kde nutno pro ten onen směr přestoupiti a znají spojení nejkratší.

Pro výpravu balíčku pamatuj základní zásadu, které se drží poštovní úřady při přijímání zboží: Zásilka buď vypravena tak, aby bez zjevného porušení obalu nikdo nemohl se dostat k obsahu. Proto se konce motouzu připečeti. Dej napsati průvodku, cvičební formulář kou-píš u papírníka.

*

6. Nováček dovede vyslati a přijmouti zprávu značkami Morseovými nebo semaforem.

Tedy Morse nebo semafor. Doporučuji vřele zane-

¹⁾ Z. J. str. 152, Z. S. str. 61. ²⁾ Z. J. str. 153, Z. S. str. 63.
³⁾ Z. J. str. 159, Z. S. str. 67. ⁴⁾ Z. J. str. 123, Z. S. str. 38.

dbávaný semafor¹⁾, který se snadno pamatuje a je ychlejší než Morse.

Pamětná slova a tabulka Morseovy abecedy²⁾ jsou jenom pomůcky pro začátečníky a je třeba osvojit si značky tak, aby nebylo třeba říkati si v duchu: Mává učený rarášek akát . .

Postupuj pomalu, méně a dobře je líp, než více a špatně. Pomůcky učebné jsou různé: kartonky, na líci značka (semafor nebo Morse), na rubu písmeno, z nich sestavuj slova; pomohou ti také při zkoušení. Posílej hochům zprávy psané značkami Morse a hoši ať luští. Ačkoliv tu nejde o rychlost, pořádej závody, hlavně co do bezpečnosti a spolehlivosti. Vůbec zpešťi, jak můžeš. A jak jen trochu věc ovládají, rovnou k vlajkám, k praksi.

*

7. Nováček dovede sledovati význačnou stopu, nebo popsati obsah jedné ze čtyř výkladních skříní, z nichž každou prohlížel minutu, nebo zapamatuje si při hře Kimově 18 ze 24 drobných předmětů, kterých před tím ke cvičení neužíval (nebo 7 z 10 při hře Setonově), když je minutu pozoroval.

To znamená, že všechno toto zde se cvičí, ale za průkaz stačí pouze jeden z těchto čtyř oborů.

Nejznamenitější ovšem je sledování význačné stopy³⁾. Tu je třeba mnoha přípravných cviků a stále a stále praxe. Angličané omezili vzdálenost i čas na půl míle ve 25 minutách. Při zkoušce měli bychom se toho také přidržet (asi 800 m za 25 min., nebo nejvýše 1 km za 30 min.). Smysl má ta věc jen tehdy, vychází-li ze zkušenosti. Nech poznávati i rozeznávati stopy ve volné přírodě a pak je okreslovati, měřiti, studovati podrobnosti. Ne však ukazovati nákrasy stop a pak je teprve v přírodě shledávati. Začni se stopami velmi nápad-

¹⁾ Z. J. str. 198, Z. S.) str. 121. ²⁾ Z. J. str. 182) Z. S. str. 126
³⁾ Z. J. štr. 264 a násl. Z. S. str. 163 a násl.

nými, po př. užij stopovacích železek a vol příhodnou půdu i počasí. Budeme si všimati zejména stop lidských, potom koní, vozů, bicyklů, vozidel motorových, pak i jiných zvířat tažných, volně pohlajících a konečně divokých. Uč stopu nejen poznati, ale rozeznati, je-li učiněna v chůzi, v běhu, po př. klusu, cvalu, trysku (u koní). Pak uč znáti stáří stopy a její povahu.

Při pozorování stop nauč hochy všimati si zejména těchto věcí:

- a) jdou-li všechny stopy jedním směrem,
- b) je-li možno stanoviti počet lidí nebo zvířat, zanechavších stopy;
- c) jsou-li stopy čerstvé a jsou-li učiněny všechny současně; je-li zrovna po dešti, možno snadno stanoviti stáří stop; měj také na paměti vliv slunce, deště, hojné rosy, vysušujícího větru, které čini stopy starší, než skutečně jsou;
- d) šla-li celá skupina stejným krokem;
- e) jsou-li patrný stopy dopravních prostředků a byly-li těžké nebo lehké;
- f) jsou-li tu stopy tažných, po př. jiných zvířat a byla-li zapřažena, nebo pouze hnána, nebo běžela-li volně;
- g) v jakých formacích pohybovala se skupina, zejména však ta její část, která sledovala cestu, na níž byly nalezeny její stopy;
- h) odbíhají-li stopy s hlavní cesty na vedlejší a kolik;
- i) jsou-li patrna tábořiště, způsob utáboření a pomocná zařízení tábornická (oheň, voda a p.);
- j) jsou-li patrna místa odpočinku, jaké povahy jsou stopy v jejich okolí a proč byla cesta přerušena;
- k) jsou-li známky zbytků potravy nebo jiných hmot, které zůstaly na cestě nebo v táboře.

Pro cvičení je krajina s čerstvě napadaným sněhem (zimní vycházky) ideální, dále měkká, vláčná půda, kde otisky jsou velmi určité a přesné a tedy i názorné. Praktický výcvik poskytne nám hojná zásoba skautských her, jichž podstatou je stopování.¹⁾

Nováček má popsati obsah jedné ze čtyř výkladních

¹⁾ Z. S. str. 176 a násl.

skříni, když byl každou pozoroval minutu. Tedy všechny čtyři pozoruje a jednu z nich si vybere k popisu.

Při cvičení vycházejme ze zásad Komenského: od známého a od jednoduchého. Volme nejprve jednu skříň s pokud možno málo věcmi, ale pěkně, přehledně upravenými (na př. knihkupec má výklad upravený z několika řad 4—6 knih stejných, obchodník s koloniálním zbožím má ve vkusné úpravě 5—6 druhů, podobně obchodník s cukrovinkami, květinář, ptáčník, krejčí, trafikant a j.) Neveď hoča ke skříni, kde je věci hromada, drobných, neskladně a nepřehledně vyložených. Sám ovšem musíš napřed vědět a mít zjištěno, co hoch uvidí pro pozdější kontrolu. Dovol hochům, ať si po prohlédnutí zprvu zaznamenávají hned co viděli, později dobu tu prodlužuj. Když uměl dobře pozorovati jednu skříň, nech pozorovati dvě a to z různých oborů, později teprve ze stejných. Přiber konečně třetí, čtvrtou.

Dobrou přípravou je pozorování okolí, osob a předmětů a změn na nich. Nech dívati se po síni, nech pozorovati osobu po určitou dobu a pak si je dej popsat. Nech pozorovat místnost nebo osobu, pak proved' změny, aby pozorovatel nevěděl a dej si určit, co bylo změněno.

Doporučuji zachovávatí stále tutěž dobu pozorovací: minutu, ale zvyšovat požadavky do počtu a přesnosti.

Při Kimově hře ¹⁾ má skaut pojmenovat aspoň 18 (Angličané chtějí 16) drobných předmětů ze 24. Kimovu hru nejspíše uvidí zpravodaj při své návštěvě v oddíle. Neví-li vedoucí už kudy kam, vyloví odněkud škatuli s různými, ovšem stále stejnými drobnostmi a začne Kima. Viděl jsem už také tyto drobnosti připevněny ke dnu krabice, aby se „nerozházely“. A čím je toho víc a čím neobvyklejší věci, tím je rádce pyšnější. Byl jsem přítomen Kimovi, kde leželo na 40 různých kousků na stole, mezi nimi několik umolousaných nerostů a hřebíčků různé velikosti. A rádce měl radost, že má toho braku hodně. Výsledky byly podle toho: buď zrovna skvělé (předměty připevněné v krabici a ovšem úplně známé,

¹⁾ Z. J. str. 522, Z. S. str. 142.

hoši se ani nedívali), nebo hodně mizerné (veliký počet předmětů nenápadných).

Tedy takhle nedojdeme nikam. Kim má být průkazem pozorovací schopnosti v nejvyšší míře. Ale ta je málokdy vrozena a ještě méně kdy vyvinuta. A proto vyklopíme-li hochovi hned celý arsenál drobností, zmažeme ho, ztratí chut a zájem, protože nevidí výsledků. My ho musíme vésti. Začněme tedy s malým počtem předmětů známých a hodně rozdílných: Na poprvé zvolme jich asi 10, raději méně a větších rozměrů (na př. kartáč, nůžky, tobolku, klubko, hodinky, krabičku, tužku, peníz, kapesní nůž, zrcátko). Co na tom, že hoši budou mít málo práce s pozorováním. Možná, že se mylíš. Výsledek tě přesvědčí o pozorovací schopnosti jejich. Bude-li dobrý nebo výborný, hochy to jen povzbudí. A nyní počet zvětšuj. Neužíváš-li hned předmětů mnoha, máš častější možnost změny a mnohem větší možnost kombinací. Podle toho, jak stoupá pozorovací schopnost hochů, stupňuj své požadavky, až dojdeš k možnosti užití předmětů mnoha (neradil bych však jíti zatím přes třicet) a méně nápadných. Užívej předmětů takových, které hoši znají nebo dovedou vhodně pojmenovat. Vyhověti větě podmínky „kterých před tím ke cvičení neužíval“ bude těžko, leda bys na to od počátku pamatoval a těch 24 kousků choval v úkrytu pod zámkem až pro zkoušku.

Kimova hra dostala jméno od anglického zvěda Kimballa O'Hara, který jako hoch podobně byl cvičen ke svému výzvědnému zaměstnání. My, jsouce daleci všeho detektivství, dáváme vyvinutí schopnosti pozorovací zcela jiný směr. Nám jde jen o zbystření smyslových postřehů a cvičení paměti. Prvého i druhého potřebujeme vždy v životě, aniž bychom toho chtěli použít ve službě policejní.

Setonova hra ¹⁾ je ve volbě předmětů jednodušší nežli Kimova, působí však zároveň na smysl pro umístění předmětů. Doporučuji zase postup povolný. Užíváme obléžky a ořechů, knoflíků dvou různých barev, kamenů dámy, zkrátka dvou různých předmětů u větším počtu. Později mohly by to být tři a snad i čtyři.

¹⁾ Z. S. str. 142.

Počni s předmětem jedním, abys probudil smysl pro místo. Polož, odkryj, co bys napočítal 5 a přiklop. Hoši umístí. Přidej druhý, třetí, čtvrtý a t. d. vždy se stejnou dobou nazírání. Pak vezmi dva stejné předměty a nech nazírat o málo déle (asi do 8), pak tři stejné najednou, na to čtyři a t. d. se zvyšovanou dobou názoru. Pak kombinuj: dva různé, jeden a dva jiné, dva a dva jiné a t. d., až dojdeš k těm žadáným pěti a pěti s pozorováním po dobu celé minuty.

Kimova i Setonova hra hodí se velmi dobře pro schůzky za nepříznivého počasí, nebo v táboře, když nám prší.

R. E. Philipps doporučuje při zkoušce žádati stopování i Kimovu hru, což se mi zdá býti výstižnější, prože se tu kombinuje schopnost pozorovací se stopovací a usuzovací.

*

8. Nováček správně provede z paměti denní cviky skautské.

Toto cvič a zkoušej vždy venku, nikdy v malé klubovně. Máš-li možnost užití dobře zařízené tělocvičny, neváhej cvičiti v ní, nemůžeš-li ven.

Skautské cviky denní byly důkladně a s odbornou znalostí spracovány br. prof. A. B. Svojslkem,¹⁾ náčelníkem Svazu, a nemám, co bych k nim přičinil, leda to, abyste je cvičili hojně kde a kdy jen můžete.

*

9. Nováček urazí skautským krokem $1\frac{1}{2}$ km za 10 min.

Angličané a Američané žádají angl. mli (1600 m) za 12 min. Skautský krok je střídání chůze s poklusem po 20 (16, 32, 50) krocích. Pokud vím, není u nás oblíben, hochy unavuje počítání. Tu je dobře voliti takový počet kroků, který se dobře počítá (16 = do 8 po dvou krocích, 32 = do osmi po čtyřech krocích, z nichž první s mírným podupem). 10 min. je tu limit, déle to nemá nikomu trvat, běžeti rychleji je možno.

¹⁾ Z. S. str. 187. a násl.

Angličané užívají skautského kroku jako časoměry a jako míry vzdáleností. Práví, že za 12 min. může každý urazit angl. míli a hledí si zvyknout běžeti tu vzdálenost přesně 12 minut. Podle doby, po kterou běží, určují vzdálenost. Podle milníků určují čas, znají-li dobu startu. U nás to celkem odpadá, protože $1\frac{1}{8}$ km není pro nás tak význačnou mírou jako angl. míle pro Angličany, ale i my bychom mohli skautského kroku podobně užívatí.

Oblíž činí přecházení z klusu v chůzi a naopak při početnějším zástupu. „Rozhází“ se tu obyčejně krok. Proto vedoucí přecházejí mírně z jednoho pohybu do druhého, aby zadáci postřehli včas úmysl a připravili se. Není toho však třeba, když všichni počítají. Dáš-li v čelo malé hochy a velké dozadu, budou při přechodu menším šlapat na paty a tito budou považovati skautský krok za velmi ubohý žert.

*

10. Nováček dovede postaviti jednoduchý stan.

Bude to jistě stan „dvouplátňák“ z býv. rakouských pláten.¹⁾ Mohl by to však být i jiný druh. To je opět věc, kterou musíte cvičit venku. Stan možno stavět různým způsobem a nechci říkat, který je nejlepší. Tu jeden z mnohých: Na zaraženou tyč navlékneme plátina okovanými otvory a sepneme olivy po obou stranách (svrchní plátina přes spodní, aby nezatékalo do stanu). Tyč položíme a stan zakolíkujeme po jedné straně. Pak tyč opatrně vztyčíme a zatlučeme druhé dva kolíky. Je-li tyč dlouhá, zarazíme poněkud do země, je-li krátká, podložíme (následek nerovnosti půdy). Kolíky zatlukáme v úhlu 45° , kolem stanu vykopeme stružku a vykopaným materiálem vyplníme okraj stanu zevnitřku.

Možno sepnouti však plátina na zemi, zakolíkovati všechny čtyři rohy a pak z vnitřku stan tyčí vyzdvihnouti. Tyč ve stanu překáží. Je-li možno, zavěsíme stan. Pamatujte, aby půdorys stanu tvořil čtverec. Doba stavby

¹⁾ Z. J. str. 392, Z. S. str. 303 a násl.

není omezena v podmínce, ale ve čtvrt hodině možno býti hotov.

*

11. Nováček rozdělá oheň polní dvěma zá-palkami a připraví na něm oběd (polévku, maso nebo příkrm).

To také nemůžete cvičit v klubovně. Nováček dopouští se hlavní chyby, že začíná s ohněm příliš velkým. Nejdříve snes si s dostatek suchého dříví, abys je měl po ruce. Zapal velmi malý plamen a rozhořel-li se, přidávej malé kousky čas od času a později i větší. Ne-dělej oheň v díře, kde není vzduchu (jiná chyba nováč-kova, bojí se, že by mu to na vzduchu shaslo), ale na místě vzdušném, ač ne větrném. Hoř-li oheň pěkně, dej několik silnějších kusů dřeva dozadu t. j. proti straně, od které vane vítr, ohraň oheň i zprava a zleva a nech volno pouze na straně, odkud vane vítr. Pak si uprav ohniště, jak chceš.¹⁾

Je-li vlhko nebo větrno, rozdělaj oheň pomocí velmi suchých třísek. Vlož papír a třísky do nehluboké ple-chové nádoby, zapal a když vše dobře hoří, vyklop a přidávej dříví jako prve.

Vaření je nejlépe naučiti se doma, ale že dovedeš vařit, prokaž jen ve volné přírodě, nikdy doma na plotně. Způsob úpravy ohniště možno poznati jen skutečnou jeho stavbou a kuchařské předpisy²⁾ rovněž vyzkoušíš jen praxí.

Při průkazu klad' důraz na chutnou úpravu, čistotu a dostatečné množství jídla (ani mnoho, aby nezbylo, ani málo, aby se hoši najedli). Doporučuji, aby se hoši naučili raději menšímu počtu jídel, po př. hodně malému, ale za to-dobře. A vařte jídla jednoduchá, jak se to na polním ohni zrovna hodí.

*

12. Nováček nabrousí si nůž, spraví pun-čochu, přišíje knoflík a záplatu.

¹⁾ Z. J. str. 344, Z. S. str. 342 a násl. ²⁾ Z. J. str. 352, Z. S. str. 350.

Tu nejlíp, když se hoch poradí s maminkou nebo sestrou, ovšem mimo ten núž. Není to nic těžkého, jen to směle zkus, uměl jsem přišívat knoflíky již jako velmi malý chlapec.

*

13. Nováček zná nejobyčejnější zvířata a rostliny v okolí svého bydliště.

Opravil bych to poněkud: zvířata volně žijící, divoká, aby se někdo neprokazoval koněm, krávou, husou a holubem. Počet není stanoven, nechtějte však mnoho a vždy věku hochů přiměřeně. Chtějte zvířata a rostliny hojně se vyskytující, ne snad nějaké zvláštnosti ojedinele tu a tam se nacházející. A zase v přírodě, ne písemný seznam se suchým popisem. Ale nechtějte, aby znali zvíře nebo rostlinu jen podle zevnějšíku, chtějte neodbytně, aby hoši znali jeho život. Doporučte četbu dobrých knih a pozorování vlastní v přírodě, k němuž poskytněte hojně příležitosti.

*

14. Nováček předloží deník, jež si vedl ode dne skautského slibu.

Dobrá věc, málo se plní, chtějme ji bezpodmínečně. V knížce takové bude mít hoch uchovány své nejkrásnější vzpomínky.

*

15. Nováček ukládá si své úspory v peněžním ústavě.

Na této podmínce netrvejme, jsme-li přesvědčeni, že hoch si nemá z čeho střídat.

Odborné zkoušky skautů¹⁾.

Obsah a rozsah látky až dosud probírané odpovídá požadavkům, které klademe na skauta II. třídy. Jakmile rádce připravil své hochy ke stupni skautů druhotřídních, pracuje s nimi ve všech oborech dále a má při tom na zřeteli odborné zkoušky skautů.

Všeobecná ustanovení naše¹⁾ praví, že skaut skládá

¹⁾ Org. str. 40.

odborné zkoušky, aby prokázal znalost a dovednost v některém uvedeném oboru tou měrou, aby touto odbornou znalostí mohl se uplatnit.

Zkoušek takových dělá se poměrně málo a to hlavně proto, že slovo „odborné“ působí mezi hochy a vůdci a také i mezi instruktory jakési nedorozumění. Po mém soudu mělo by se těm zkouškám říkat „odborové“. Zkouškou tou prokáže hoch, že pracoval v jistém oboru lidské práce, k nějakému „odbornictví“ má však hodně daleko a nikdo si nebude troufat o něm tvrdit, že je „odborný“ truhlář, fotograf, kovář, krejčí. Tedy skaut dovede něco, co nedovede druhý a čemu se naučil zvláštní pílí a příčiněním, proto je označen odznakem, ale proto není odborníkem. Mnozí se domnívají, že znalosti hochů s odznakem musí být bůh ví jaké. Všimněme si na př. obuvníka¹⁾. Ten dovede podrazit a spravit pár bot, přišít nebo přibít přištipek, přibít podpadky. Tedy poctivý staročeský prták, ale žádný odborník. Slyšel jsem výklad, že k odborným zkouškám měl by míti hoch vědomosti asi jako k maturitě na střední škole. To byste tomu dali! To by znamenalo předně, že má hoch trochu papírové učnosti a za druhé nemůžete přece chtít od kvartána to, co od oktávána. A podstata našich zkoušek je veskrze praktická, ne jen vědět, ale hlavně umět. I v takových oborech, kde by snad zdánlivě šlo jen o pouhé vědění (geologie, botanika, hvězdářství), umět všechno obrátit ke skutečnému životu praktickému.

Jsou pak obory, kde hromadnou výchovou družiny možno všechny najednou připravit ke zkoušce (řemesla, první pomoc, disciplíny skautské, jako táboření, vaření a j.).

Odložte tedy tuto úzkostlivost v příčině odborových zkoušek a hleďte, ať jich hoši složí co nejvíce. Nemyslím, že by se jim měly odznaky dávat zadarmo, to nikdy ne, ale prostudujte podmínky jednotlivých zkoušek a uvidíte, jak jsou vlastně snadné.

A tu jsme u jádra věci. Proto hoši dělají tak málo odborových zkoušek, že vůdcové o to valně nedbají.

¹⁾ Org. str. 49.

Prací vůdce není, že by on zrovna musel všemu sám své hochy naučit, má však hledět, aby jim získal příležitost, kde by se naučili. Totéž doslova platí i o rádci. Rádce, který je dostatečně stár a zkušený, je schopen připravit své hochy jistě aspoň nejméně k jedné zkoušce odborné. Nemá-li této schopnosti, hledí získat osobu, která by ho v tom zastala. A tu se opět stkvěle osvědčuje družinová soustava, t. j. malý počet hochů. Rádce zavede své hochy na plovárnu, kde dostane se jim lekcí v plavání. Zavede je na hasičskou strážnici, kde se jim vysvětlí a ukáže všechno z oboru hasičství. Rádce smluví s některou paní, aby jeho hoši mohli najít příležitost k poučení ve vaření. Podobně opatří jim instruktora pro hvězdářství, zahradnictví, tesařinu a jiné obory. Buď hochy vodí k těmto instruktorům, nebo instruktory zve do klubovny. To však není dobře možno, pokud oddíl nerozřadí se v družiny jako samostatné pracovní jednotky a pokud nebude se rádce cítiti odpovědným za technické vedení těchto jednotek. Práce mnohých oddílů, zejména na venkově, ubírá se křivou cestou a je velmi omezena tím, že nedošly dosud k pravému ocenění družinové soustavy.

Ale je tu ještě i jiná stránka. Mnohý muž a mnohá žena dali by se snadno pohnouti k instruktivní práci se sedmi, osmi skauty, zdráhají se však, domnívajíce se, že je potřebí pracovati s oddílem třiceti hochů najednou. Sedm hochů v kuchyni se snadno snese, přišel-li by celý oddíl třiceti, je po práci.

Vůdce, který přijme družinu jako jednotku k technické práci, může se chlubití výjimečně rychlým pokrokem v krátkém čase. Pro mnohé odznaky nebude třeba delší práce, než-li 6—8 neděl.

V anglickém skautingu velmi je oblíbena specialisace jednotlivých družin v určité práci. Mají družiny cyklistů, zákopníků, hasičů, lodníků, ošetřovatelů, veslařů, tedy takových oborů, kde se dobře uplatní několik hochů najednou vzájemnou pomocí. Pak mohou nositi odznak dovednosti i na svých družinových vlajkách.

Vedle takových společných trainingů za účelem získání odznaků dej příležitost a nebo povzbuď hochy, aby získali

takových odznaků, které jsou více méně individuální. Ne každý skaut může býti dobrým hudebníkem, trubačem, atletem, plavcem, tlumočnickem, šermířem, střelcem, malířem, jako může a musí býti dobrým táborníkem, drvoštěpem, kuchařem, ošetřovatelem. Poznáš, že tvůj skaut pěkně vrže housličky nebo brnká na kytaru. Povzbudíš ho a získáš hudebníka pro vycházky a tábor. Dozvíš se, že hoch má fotografický aparát. Ať se cvičí na oddílového fotografa.

A ještě něco: chceme vychovat u svých hochů všestran-
nost a okamžitou pohotovost k pomoci ve všem a všude. Tu je k tomu cesta a zkouška není nic jiného, než zjištění této znalosti a odznak jejím veřejným potvrzením. Proto nemysleme při tom — jako někdo myslí — na veteránské medalie a různé řády, které byly často udělovány s prominutím zásluh. Odznak není vyznamenáním, ale pouze průkazem, k čemu hoch je zvláště způsobilý, nebo čemu se zvláště věnuje. Srovnej: trubka u pošty, okřídlené kolo u železnice, blesk u elektrotechniků, kotva u námořníků, ozubené kolo u strojníků. To také nejsou vyznamenání, ale pouhá označení a to jsou i naše odznaky za vykonané odborné zkoušky. A čím více jich hoch má, tím zdatnějším je skautem.

Ke konci nemohu si ještě odřici slůvka k instruktorům. Bratři instruktoři, kteří zkoušíte, průkaz zdatnosti skauta není státnicí, není rigorosem, ba ani maturitou! Buďte rozumní ve svých požadavcích! Uznej, že co se tobě přednáší na universitě nebo na technice, nemůžeš chtít na skautovi. Hoch, kterého jsi pro nevyhovění tvým přemrštěným požadavkům zamítnul, pomyslí si snad, že jsi velmi učený pán, ale toto poznání nemá pro skautské hnutí ceny ani za zrnko máku. Ovšem, hlavní chybou je, že hoši u nás jsou většinou odkázáni sami na sebe a proto vskutku umějí málo. Ale proto zavádíme osvědčenou družinovou soustavu, bychom tomu odpomohli.

Rady.

Družinová rada.

To je znamenitá věc pro každou družinu. Družinová rada skládá se ze všech členů družiny s rádcem jako předsedou.

R. E. Philipps sděluje, jak to praktikují v Anglii. Mnohé družiny scházejí se každou neděli odpoledne k čaji (známý five o'clock tea, čaj o páté) a k přátelské schůzce pokaždé u jiného člena. Tak pohostí každý skaut svých šest bratrů každou sedmou neděli. Po čaji pak zasedá družinová rada. Stejně dobře může však zasedati při jiné příležitosti, vůbec, kdy je to nutno.

Největší výhodou této rady je, že rádce zůstává ve stálém styku se skauty sobě podřízenými, poznává jejich přání a tužby, tak že s nimi může jednati a pracovati v nejužším srozumění a v nejdokonalější shodě. Rádce je členem Oddílové rady ne zrovna proto, aby tam projevoval svoje mínění, ale spíše jako representant své družiny. On je — abych i já užil tohoto módního dnes slova — jakýmsi důvěrníkem své družiny v Oddílové radě i vůči vůdci.

Na př. ve specialisaci odborných zkoušek celé družiny, jak o tom právě byla řeč, nebude vůdce vnucovatí svých přání rádcům, ale dá věc rozhodnouti Oddílové radě. Ani však rádce nevnutí svá přání svým hochům, ale dá rozhodnouti celé družině, pro jaký odbor chtějí pracovati. To přinášel dobré ovoce v ochotné spolupráci všech a je znamenitou pomůckou k povznesení ducha družiny.

Vymeziti přesně všechny otázky, které by se mohly v Družinové radě podrobiti diskusi, není možno. Jsou to

na př. mezidružinové závody, jichž mají se zúčastniti tři skauti z každé družiny. Družina je volí. Běží o družinový dobrý skutek. Družina rozhodne, jak se to uspořádá. Rádce radí se se svými hochy — a tu by se snad našlo i odůvodnění toho slova — o programu schůzek, o nepravidelné přítomnosti hochů. Jsou tu hoši, hláslíci se nově do družiny, je tu družinový tábor, mezidružinové návštěvy, to vše může se důkladně přetřásat v družinové radě.

Ve své organisaci máme též instituci osamělých hlídek.¹⁾ „Po mém soudu je pokládati každou družinu za osamělou hlídku, t. j. za soběstačnou, jen na sebe se spoléhající společnost, která se vydala na cestu světem, aby plnila skautský slib a žila podle skautského zákona.“ Tak praví R. E. Philipps.

Tu je jistě vyjádřena samospráva až do těch nejzazších jednotek, které prožívají skautský život. A prof. Seifert dí²⁾: „Každá skupina, byť sebe menší, má právo na svůj vlastní ráz, svůj způsob života i jeho vnější výraz — proto všechno utváření se, vývoj organisace je v rukou vůdců družin a družin samotných.“ Cituji tohle proto, abych srovnáním ukázal, že ten anglický skauting Baden-Powellův, Seifertem tak nenáviděný a tupený, nechce a nedělá nic jiného, než-li americký skauting Setonův, tímže pánem do nebe vynášený.

Oddílová rada.

Anglický termín je Court of Honour, česky by to bylo čestný dvůr, čestná rada, čestný soud, neboť to byla původně instituce, která se usnášela jen o odměnách a trestech. Během času poznal vůdce, že je mu třeba raditi se s rádci i o jiných záležitostech u vedení oddílů, vlastně o všech. Po nějaké době se však uznalo, že je zcela nepotřebno míti dvě rozdílně konstituovaná tělesa, jichž funkce se většinou stýkají, ba namnoze i kryjí, a že se bude o všem lépe rozhodovati, budou-li všechny záležitosti svěřeny korporaci jedné. A tak vzniklo poradní těleso, kterému v Anglii nechali název Court of

¹⁾ Org. str. 26. ²⁾ Přírodou a životem k čistému lidství. Str. 51.

Honour. Že však u nás čestné rady jsou dvě (při Svazu a při Místním sdružení), rozhodl jsem se pro jiný název. Mohl by to také být Oddílový výbor. Ale výborů máme už v naší organizaci také dost a proto užívám názvu Oddílová rada, což také plně vystihuje podstatu té korporace.

Oddílová rada skládá se ze všech rádců a zástupců, s vůdcem a jeho zástupcem. Předsedou je vůdce nebo jeho zástupce. Za některých okolností i rádce. Může se však skládati ze všech rádců a zvláště vybraných (volených) jejich zástupců, nebo konečně z rádců a skautů volených družinou.

Oddílová rada je vybavena dvojitou mocí: mocí výkonou a mocí soudní. Jako těleso moci výkonné schází se týdně třeba na několik minut, aby vyřídila oddílové záležitosti. Jeden z členů je ustanoven tajemníkem a vede zápis i nutnou korespondenci, jiný pokladníkem a vede oddílové finance za podmínek, stanovených Svazem;¹⁾ mimo ně pracují i jiní jako činovníci se zvláštním ustanovením.

Pravidelný průběh schůze Oddílové rady byl by asi tento:

Po přečtení a schválení zápisu každý rádce podává stručnou zprávu o práci vykonané v jeho družině v uplynulém týdnu; není-li rádce z jakékoliv příčiny přítomen, podá zprávu jeho zástupce. Užívá-li se tištěných formulářů, odevzdají se při schůzi, předseda vytkne nejdůležitější a ústních zpráv není třeba. Doporučuji znovu užívání těchto zpravodajských blanketů. Vzpomeňte, jak usnadní vám jakoukoli statistiku, neboť z nich můžete pořídit ji ihned a pak jsou tyto zprávy družinovým a oddílovým denníkem práce, podniků, že si podrobnějšího a lepšího nemůžeme přát. Pak hovoří se o otázkách ve spojení s úpravou a postupem práce pro příští týden, o závodech družin, zkouškách odborných, táboře, hrách, odborných kursech, návštěvách, příspěvcích členů oddílů. Debatuje se o různých otázkách, které vynořují se v skautských časopisech, ve

¹⁾ Org. str. 24.

veřejnosti a o mnohých a mnohých jiných věcech. Vůdce poví tu z rozkazů zpravodaje Náčelnictva a z rozkazů župního po př. okresního zpravodaje, co je nutno sdělití rádcům, což ti zase rychle a přesně sdělí družinám, pokud je třeba. Každý člen Oddílové rady má právo tázati se vůdce na cokoliv, pokud takovou otázkou neporuší skautský zákon. Volný rozhovor buď v Oddílové radě vřele podporován a hoši k němu pobízeni. Vůdce nenajde vhodnější chvílky a výhodnější příležitosti, kdy by mohl poznati pravé city a tužby svých hochů a sblížití se s nimi přátelsky a bratrsky.

Nohý vůdce namítne, že se jeho družiny scházejí pouze jednou týdně a kde má tedy nabrati času ke schůzkám Oddílové rady. Ten čas najde. Trvá-li schůzka oddílu resp. družin od 6:30 do 8:30, bude rozchod v 8.20. Domů půjdou všichni mimo členy Oddílové rady, kteří mohou v 10—15 minutách své záležitosti odbavit.

Oddílová rada zasedá též jako autorita soudní. K tomu účelu bývá její složení poněkud pozměněno, ale může zůstat i stejné. Mnohé rady, zasedajíce jako soudní, tribunál, mění se v jakýsi výbor starších, složený z vůdce a dvou nebo tří zvláště k tomu volených rádců. V každém případě, je-li vyslýchán člen oddílu, každý mladší a nižší v hodnosti buď vyzván, aby se vzdálil. Oddílová rada ve své moci soudní schází se pouze tehdy, byl-li kým hrubě porušen zákon skautský. Z toho plyne, že v dobrých oddílech se nesejde snad ani jednou do roka. Členové oddílové rady jsou vázáni čestným slovem nevynášeti nic z průběhu jednání, zejména však nemají dáti na sebe působit při rozhodování od kohokoliv z venčí.

Ohromnou předností oddílové rady je to, že více než co jiného podporuje družinovou soustavu a pěstí ducha družiny. Řekne se sice každému rádcovi, že odpovídá za svou družinu, nikdy však necítí svou odpovědnost do té míry, jako při schůzi Oddílové rady. Nejen, že musí podati zprávu o své družině, on musí vysvětliti netečnost nebo nedbalost se strany svých hochů. Může být tázán, jak to, že hoch jeho družiny, který má již 5 lístků lípových za služební léta, nemá dosud ani jediného odznaku z odborných zkoušek. Může být tázán, zda-li Váša

Horský, který si včera zlomil ruku, je v ošetřování doma nebo v nemocnici a je-li v nemocnici, kdy je doba návštěv. Tak se ukáže, jak se o družinu stará a on se pak o ni také vskutku stará.

Je dobře, načrtne-li vůdce, který utvoří Oddílovou radu, jednoduchý „jednací řád“, který vymezí povinnosti a práva Oddílové rady. Ten buď čten a na vědomí vzat při první schůzi a přiložen k protokolu. Není moudré svěřiti na př. moc vylučovati z oddílu skauty rádcům, pokud to nejsou starší hoši a důkladně seznámeni s prostředky a ideami skautingu. Rozumí se, že vůdce má konečné veto nade všemi rozhodnutími Oddílové rady. Je však téměř jisto, že při dobře zavedeném oddílu nebude nikdy nucen veta použítí.

*

Buď zde podán návrh jednacího řádu pro Oddílovou radu.

Jednací řád

Oddílové rady . . . oddílu skautů v . . .

1. Složení. Oddílová rada skládá se z vůdce, jeho zástupce, rádců všech družin a jich zástupců¹⁾.

2. Řízení. Schůzím Oddílové rady předsedá vůdce a v jeho nepřítomnosti zástupce vůdce.

3. Usnášení. Usnášení děje se zjevným hlasováním všech podle práva přítomných. Rozhoduje nadpoloviční většina. Předseda nehlasuje, v případě rovnosti hlasů však rozhoduje.

4. Volby. Volby konají se prostým zjevným hlasováním a zvolen je, kdo dosáhl nadpoloviční většiny.

5. Činovníci. Mimo předsedu a jeho zástupce pracují tito zvolení činovníci:

a) tajemník, který vede zápisy o schůzích a veškeru oddílovou korespondenci;

b) pokladník, který vede účetní práce oddílu;

c) matrikář, který vede v evidenci nacionalia skautů oddílu a činí k nim případné dodatky (povýšení do stupně,

¹⁾ Viz jiné složení na str. 74.

odznaky odborné i čestné a pod.). O změnách vyrozumí registrační ústředí ve lhůtách nařízených¹⁾;

d) kronikář, který vede v evidenci týdenní zprávy, píše oddílový denník a pomáhá v sestavování statistiky;

e) hospodář, který se stará o pořádek v klubovně a o veškeren inventář oddílu (i s knihovnou).

6. Práva a povinnosti. Oddílové radě přísluší:

a) konati pravidelné schůze aspoň týdně;

b) stanovití program práce družin i oddílu;

c) spravovati resp. kontrolovati oddílové jmění;

d) stanovití nutné příspěvky a jejich výši;

e) přijímati nové členy do oddílu a zařazovati je do družin, po př. i skauty přerazovati;

f) propouštěti a vylučovati skauty z oddílu. Kdo odchází dobrovolně se souhlasem oddílu, dostane propustný list. Každé vyloučení skauta oznámí jest příslušnému zpravodaji;

g) kontrolovati postup zkoušek skautských a odborných a vésti o tom řádný záznam;

h) vyslechnouti týdenní zprávy družinové, omlouvatí nepřítomnost a žádati o jakékoliv vysvětlení;

i) rozhodovati o mezidružinových závodech;

j) konati rozhovory o všech otázkách dotýkajících se hnutí skautského nebo činnosti a života oddílu;

k) rokovati o volných návrzích členů Oddílové rady.

7. Veto. Při všech usneseních a rozhodnutích Oddílové rady má vůdce právo veta a pak nevejdou v život.

8. Správní rok. Správní rok souhlasí se školním rokem. V září koná se výroční schůze, kde se provedou nové volby a zejména probere účetní zpráva táborová.

¹⁾ Pražský Skaut zavedl registraci všech svých členů na lístkovém seznamu; změny hlásí se měsíčně.

Mezidružinové závody.

Nejúčinnější metodou, jak posilovati ducha družiny, je trvalé závodění mezi jednotlivými družinami. Trvalým závoděním rozuměti je, že nový závod se počne, jakmile předcházející se skončí. Přednost však je dáti závodům s kratší dobou trvání, tedy šestiměsíční nebo tříměsíční, před závodem trvajícím celý rok. Je-li perioda závodění příliš dlouhá, ukazuje se, že družina, která zůstala v bo-
dech pozadu, najednou nápadně ochabuje a ztrácí zájem. Naproti tomu vystřídá-li se dvojí až čtveré závodění v roce, zůstává zájem stále živý a družina, která ne-
vynikla, nemusí čekat dlouhé týdny, aby svůj nezdar opravila a má novou a čerstvou možnost v zápase o převahu.

Jsou však spory i o podstatu závodění. U nás, při naší celkem pasivní povaze národní, která má ráda věci, jež jdou svým, třeba vlekcoucím se tempem, není závodění u valné oblibě. Nemyslím nějaký závod sportovní, o ten jeví se vždy zájmu dost, ale závodění v životě o to „kdo s koho, ten s toho“. Náš příslovečný nedostatek podnikavosti, naše obliba v postavení t. zv. „zajištěném“ na rozdíl od samostatného, to všechno jsou znaky, že jsme více přátelé klidu, pohodlí, jistoty, než-li víru života, útočné námahy a bičující nejistoty. Vidíme-li však úspěch u jinonárodovce, nařkáme, ale místo abychom se mu postavili po bok v podnikání, jdeme k němu za úředníka, zřízence, sluhu — — —

Tomu rozumějí zejména anglosaské rasy jinak. Oni vědí, že život sám není nic jiného, než jeden jediný zápas a závod o bytí a nebytí, o blahobyt a štěstí. A k tomuto závodu zocelují mysl své mládeže již od prvo-
počátku. Škola je první místo, kde hoch počíná svůj životní zápas, svůj závod, ať jako individuum, nebo část

menšího celku třídy, nebo za celou třídu po př. i za celou školu. Ve školách anglických a amerických pořádají se závody v řečnictví, v počtech, v hláskování (spelling, náhrada za naše pravopisná pravidla), v kreslení i v malbě, v sběratelství a j. Závodí buď jednotlivci nebo je třída rozdělena ve skupiny. O vítězství takové skupiny mluví se v celém městě a velmi se zaslívá těm, jejichž neschopnost a nedbalost zavinila porážku skupiny jiné. Jde tu o buzení zdravé ctižádosti, bez níž není smyslu pro podnikavost a bez níž není naděje na úspěch. Každý hoch má býti do jisté míry ctižádostivý. Hoch, kterému je všechno jedno, velmi málo prospěje lidské společnosti, až dospěje v lhostejného, pasivního muže. Této zdravé ctižádosti přicházíme na pomoc i ve skautingu a mezidružinové závody jsou prostředkem na d jiné vhodné.

Nejdůležitější otázkou je rozhodnutí, jakého druhu má závod býti, oč se má závodit. Rozhodne-li vůdce tuto otázku sám, pozná, že závod družin bude mlti vlašný průběh. Buď řečeno upřímně, vůdce, který myslí na to, co se jemu líbí a ne na to, co se zamlouvá hochům, nesmí naříkati, že se setkává s nepatrným nadšením ve svém oddíle. Předmět závodů buď vždy projednáván v Oddílové radě, kde rádci tlumočí přání svých hochů. V době mezidružinových závodů jsou týdenní schůzky Oddílové rady nezbytny.

Základní zásada družinových závodů zní: Vol jen takový předmět, v němž všichni mají stejnou příležitost a možnost se zúčastniti, ale i vyniknouti a třídění buď provedeno, aby naději na úspěch měla i nejmladší a fysicky nejslabší družina právě tak, jako nejstarší a nejsilnější. Dáš-li závodit ve věci, kterou všichni stejně neovládají, nebo kterou se všemi stejně jsi nepřipravil, je nezdar závodů takových zpečetěn.

Jistotně, že Oddílová rada jednomyslně se usnese provésti závod v návštěvě schůzek družinových v určitém období. Dobře se osvědčuje dáti každé družině 100 bodů pro určenou dobu (3—4—6 měsíců) a odečítati 5 bodů za nepřítomnost hochů při pravidelné schůzce. Jak již bylo o tom mluveno, je rádce povinen zaznamenávati si

nepřítomnost hochů při schůzkách. Jména těchto nepřítomných čtou se v Oddílové radě a rádce je tázán po důvodech nepřítomnosti hochů své družiny. Není-li podstatných důvodů, odečte se za každého nepřítomného 5 bodů. O podstatě důvodů rozhoduje Oddílová rada. V každém případě skaut, který ví, že nebude mu možno přijít do schůze, má o tom zpravit rádce nebo zástupce. Zjistí-li se, že důvody nepřítomnosti hochovy jsou podstatné, že však se předem neomluvil, odečtou se 2 nebo 3 body. Možno však stanovit napřed Oddílovou radou e dnotlivé případy, kdy je skaut omluven, jen když o tom uvědomí rádce včas. Je to na př. účast při mimořádném cvičení v některé tělovýchovné korporaci, účast na školní vycházce, výletě a pod. Tato účast pokládá se za rovnocennou družinové schůze.

Oddílová rada rozhodne také, že možno zavodit v získávání odznaků z odborných zkoušek v jisté časové periodě. Za každý odznak počítá se 5 bodů. Možno k tomu přiřadit všechny zkoušky a pak počítá se na př. nováčkovská 2 body, II tř. 4 body, odborná 6 bodů, I. tř. 8 bodů, čestný odznak 10 bodů. To jsou pouze náměty, zjistilo se však, že známkovala-li Oddílová rada zvlášť jednotlivé zkoušky, probudila neobvyklou horlivost v oddíle, hoši dali se tuho do práce, což je vlastně pravým účelem celých těchto závodů.

Je možno zavodit ve všech skautských disciplínách, ve vázání uzlů, signalisování, první pomoci, zaněcování ohně, stopování, vaření, ranních cvičeníh atd.

Při vázání uzlů na př. podělíme hochy kusy provazců a rozkážeme, aby držíce je za zády uvázali po paměti třeba rybářskou kličku. Na konci minuty povelíme: Hotovo! Družina, která ukáže sedm kliček, dostane 7 bodů, která dvě, dostane 2 body. Jindy opět vážeme třeba křížový uzel, dvojitý uzel škotový, dvojče, napínačku s ovítkem, ovčí nožku atd.¹⁾ Po deseti různých uzlech spočítáme body a stanovíme vítěze. (Při družině sedmičlenné nejvyšší počet bodů 70.)

Při zaněcování ohně dostane každá družina krabičku sirek a dostatečnou zásobu paliva a získá body za ty

¹⁾ S. Z. str. 298.

skauty, kteří nejdříve přivedli do varu l vody v plechové nádobě. Jak poznamenává R. E. Philipps, usmyslil si jeden vůdce něco lepšího než vaření vody, totiž přípravu vaječné omelety. Při rozhodování postaven byl však před nerozluštitelnou hádankou: Co je omeleta? Musil přiznati, že odpověď je asi tato: Omeleta je něco, co není ani lívanec, ani míchaná vajíčka. Philipps chce tím říci, abychom volili závod takový, který je možno rozhodnouti naprosto bez pochybností a proto také spravedlivě a nestranně.

Možno, že někteří členové Oddílové rady budou se přimlouvati za závod ve vzhledu a zevnější úpravnosti skautů, po př. i celé družiny. To však je hodně individuální, posouditi, který hoch a která družina mají nejlepší vzhled. A někdy to ani na skautech bezprostředně nezáleží. Nový klobouk lépe šatí než starý, ale kupovati snad k závodu nové klobouky? A tak by se snadno někomu ukřivdilo. V táboře je to již jiné. Mnohem snadnější je posouditi vzhled a úpravu stanu a možno v tomto směru i závodit. — „Mějme však na mysli“, praví R. E. Philipps, „že nižádným způsobem neučiní dobrý dojem vzhledu a úpravy ona družina, která se honosí vojenským parádním nátěrem, ale jistě ta, která má vždy vzhled pracovní a je čilá a pilná“. Zajímavá, trefná a krásná slova skautského vůdce, povoláním důstojníka a člena skautské organizace, která je u nás prohlašována za „militaristickou“.

Možno pořádati i závody, v nichž závodí družinou volení členové za družinu, má-li se na př. sestaviti herní nebo závodní skupina oddílová, závody umělecké (hudební, v malbě, modelování, recitaci, zpěvu sborovém a pod.) Pěkné jsou i závody literární, na př. za nejlepší essay o skautském zákoně, za nejlepší deník, popis vycházky, výletu, tábora, který je napsán nejlepším stylistou za společné redakce celé družiny.

I závodů v dobrých skutcích možno podniknouti. Mohlo by se na první pohled zdáti, že to povede hochy k domýšlivosti, ale podle zkušenosti pravý opak je pravdou. Každým způsobem však přispívají takové zá-

vody znamenitě k připomnění hochům na laskavý čin, který mají vykonati denně.

Není důvodů, aby předmět závodů zůstával stále týž. Družinové závody mají býti hodně pružné a jejich předmět má podporovati družinu v její práci a oživovati její nadšení a horlivost. Hochům se zamlouvá jíti z jednoho závodu do druhého a hnedle není pro ně ani dost závodních předmětů.

Je nutno dotknouti se otázky odměn pro vítězíci družiny. Rozhodně ať to nejsou nějaké odznaky nové, kovové nebo z látky, které by hoši nosili na košilích, kloboucích, pasech. Na kroji smí se nositi jen to, co je oficiálně dovoleno a proto zavádění nějakých nových odznaků bylo by proti řádům a pravidlům našim.

Scházejí-li se hoši ve vlastní klubovně, jejíž stěny mohou si vyzdobiti, je znamenitou věcí čestná deska. Jméno vítězné družiny je na ní napsáno po celou dobu nových závodů, dokud jiná družina v novém závodě ji nepředčí, nebo ona sama své místo si neuhájí. Jméno rádcovo stkví se při jméně družiny. Deska je vkusně a umělecky vypravena a umístěna na čelném místě klubovny.

Jinou odměnou může býti putovní pohár, štít, nebo i jiná cena, na př. soška, obraz. Rádce vítězné družiny má právo mlti tuto čestnou cenu po čtrnácte dní doma, ostatní členové po týden. Po zbývající dobu chová se v klubovně na místě vykázaném té které družině. Místo toho možno užívati totemového sloupu (totem pole), který je odevzdán vítězné družině a která do něho vpálí své jméno, datum a předmět závodu a odevzdá zase družině nově zvlštěživší. Jiný způsob odměny je ten, že vítězná družina opatruje oddílovou vlajku, která je jí po vítězství svěřena a kterou odevzdá té družině, již byla poražena. A konečně — vezměme hochy tak, jak jsou — ani hmotná odměna nebuď přehlížena. Vítězná družina získá na př. výhodu bezplatného pobytu v táboře po několik dní; nebo rádce s vítěznou družinou podnikne pěkný výlet, vezme ji do výstavy, na koncert, do divadla a výlohy toho nese oddílová pokladna. Možno též odměniti i jednotlivce ví-

těžné družiny předměty skautské výzbroje, knihami a pod. Ovšem, tady pozor, aby se celý závod nezvrhl v hamížné prospěchářství, které by duchu družiny uškodilo více, než by mu prospělo.

Zdar závodů závisí ve velké míře na práci rádcově. Který rádce nejeví dosti horlivosti, aby jeho družina zvítězila, prokazuje vážný nedostatek svůj i vůdcův, který ho jako rádce trpí. Skautský duch jednoho z nich nebo obou potřebuje léčení.

Ještě slovo ke konci. Mezdružinové závody nesmí se zvrhnouti tak, aby každé hnutí, každý dech a pohled skautův se bodoval. Taktó vybodovaný život byl by otravným schematem, závody přinesly by do něho suchopár a pedantické puntičkářství. A k tomu nesmí dojíti. Závody jsou pouze jedním z prostředků, jak posilovati ducha družiny a je ještě spousta jiných. Závod má buditi horlivost, nesmí se však stát maňíl a rádce nesmí viděti svůj úkol jen v tom, aby jeho družina měla vždy nejvíce bodů. Proto pořádá se pouze jeden závod, nikdy dva nebo tři současně a ostatní práce družinová se bere tempem normálním, ne závodním.

Tolik však dlužno přiznati, že zavedením závodů družinových vzkřísily se k čilému životu oddíly, které spaly i v létě tuhým zimním spánkem jezevců.

Družina při hrách.

R. Baden-Powell praví ve své knize „Scouting for Boys“: *„Poučení ve skautingu buď podáváno tak dalece jak možno cvičením, hrou a závody.“* A jinde: *„Hry buďte organisovány zpravidla jako setkání, zápas dvou teamů, kde družina utvoří team, každý hoch účastní se hry a nikdo není pouhým divákem.“*

Hry tvoří velmi důležitou část skautského výcviku. Skauting sám mohl by býti v jistém smyslu nazván „největší všech her“. A dlužno při tom pamatovati, ať velká hra či malá, ať ve volné přírodě nebo doma, v klubovně, ať průkaz síly svalů nebo bystrosti vtipu, zásadní věcí buď, že družina tvoří při ní jednotku, každý musí býti činný a ne trpným pozorovatelem.

Není tu místa vypočítávati úplně hry, které skauti mohou hráti. Poučení dá vám kniha „Polní hry“ od náčelníka br. A. B. Svojsíka ¹⁾, která je nezbytná v každé skautské knihovně. Mnohou najdete též v knize „Základy skautingu“ a po skautských časopisech. Téměř každou část skautského výcviku možno obrátiti v hru. V předešlé kapitole bylo o tom zhruba promluveno. Každý vůdce musí užítí své vynalézavosti a není-li sám vynalézavý, nebo není-li jeho vynalézavost již svěží, užije vynalézavosti svých hochů. Prameny jeho vlastních myšlenek mohou vysychati, ale zdroj vynalézavosti hochů je stále živý a proudivý po dvou letech skautské práce jako v jejím počátku. V tom je výhoda mládí před stářím.

I nejvážnější cvičení, jako na př. první pomoc, mohou být konána ve formě hry. Jeden z hochů vřítí se do světnice s výkřikem, že na něm hoří šaty. Jiný jindy napodobí bezvědomí, jindy zase pád se žebříku se zlo-

¹⁾ U J. Springra, Praha, za Kč 6.—.

mením ruky nebo nohy. Ostatní berou případ ten vážně a ošetřují ho náležitým způsobem.

Podobně signalisování, plování, stopování, pozorování a velmi mnoho jiných věcí může býti cvičeno touto cestou vynalézavostí a her.

Hraje-li družina jako jednotka, neposiluje to jenom ducha družiny, ale dává rádcí nejlepší příležitost, aby mohl dokonale a přesně poznat různé schopnosti skautů své družiny a studovat povahu jednotlivců, která se při hře projevuje nellčeně a spontanně.

Družinové dobré skutky.

Rádce, mající na rukávě našitý odznak obuvnický, byl jednou tázán, proč zrovna ten si zvolil pro svou odbornou zkoušku. Byl to pražský skaut a vykládal, že členové jeho družiny byli velmi chudí, než aby si mohli kupovati jízdní lístky na dráhu nebo na tramway při nedělních vycházkách a že rodiče jejich nechtěli jim dovoliti chodit pěšky, aby neroztrhali podrážek. I seznal, že jediný způsob, jak by napravil tuto bídu, je ten, naučí-li se spravovati boty a tak věnoval měsíčně jeden večer tomu, aby pospravil nejchudším skautům své družiny obuv.

Podstatou systému odznaků za odborné zkoušky není ten, aby hoch odznak získal a jej nosil, ale aby hleděl dovednosti a zručnosti, kterých tak získal, užiti. Často jak jen možno. Nejsou tedy odznaky ty pro parádu, jsou připomínkou skautu: umíš a znáš to a ono, zde je tě potřebí, neváhej tudíž a pomoz! Hoch, který máz zkoušku z první pomoci, bude jistě vyhledávat rány a oznoběniný hochů, s nimiž se stýká. Skautu, označenému odznakem ošetřovatele, je dovolena činnost ošetřovatelská. V tom je jeho čest. R. E. Philipps vypravuje o jedné londýnské místní asociaci, že ze svých skautů utvořila Ligu Dobrých Služeb. Vešla ve styk se spolkem pro ošetřování slepých. Každá družina vzala si za úkol, starati se o slepé osoby po určitý čas. To znamenalo, že každý týden dva různí skauti byli družinou zvoleni, aby navštěvovali ústav. Přicházeli tam s úsměvem na rtech a veselou písničkou, udržovali veselou náladu po celou dobu návštěvy, četli slepčům noviny, přinesli gramofon, nosili jim knihy z Brailleovy knihovny (tištěné písmem slepců), zpívali jim, hráli, zkrátka činili se ve všem užitečnými a příjemnými.

Je to velmi závažné rozhodnutí a velmi krásný čin, provádí-li družina takový kolektivní dobrý skutek po celý rok. V tom bude se jevit moderní rytířskost našich rytířů s obnaženými koleny. I oni projeví úctu a ochotu k paním, jenže v našem případě bude to osmdesátiletá stařena, bydlící v podkroví, osleplá, ubohá, již si náš moderní rytíř povšimne, aby jí pomohl, aby jí prospěl.

Není důvodů, proč by každá dobrá družina nemohla podniknouti trvalý, nepřetržitý dobrý skutek jako celek. Je to stejně možno v městě jako na venku. Na vesnici možno navštěvovati staříčkého výměnkáře, pomoci mu při vzdělání jeho zahrádky, nebo spraviti mu židle a lavici. Ve městě je plno lidumilných společností, které s vděčností přijmou jakoukoli přátelskou pomoc, kterou skauti mohou poskytnouti.

Mezidružinové návštěvy.

Je důležité, aby každá družina se o něco zajímala a má jí býti jasno, oč se má zajímati. Všechny družiny ovšem zajímají se o desatero skautského zákona, mají však se také zajímati o to, aby byly schopny jisté kolektivní užitečné práce. V tom tkví, proč doporučuje se tak vřele specialisace družinové práce. Družina může býti četou pro první pomoc, může býti schopna postaviti most, může to býti oddíl cyklistů, společnost přírodovědců, hrst všeumělců, skupina kuchařů. Rovněž sdružení pěvců, sbírka veselých šašků, výbor tanečníků národních tanců. Každá družina má zkusiti, aby byla něčím pro sebe a pak nebude mlíti vůdce nesnází, bude-li chtít uspořádat skautskou besedu na prospěch odlového jmění.

Jedním z úkolů Družinové rady je podrobiti čas od času přehledu svou práci a uvážiti přesně, jaké společné práce je schopna. V tom smyslu mezidružinové návštěvy jsou dokonalý prostředek povzbuzovací pro vývoj družiny.

Myšlenka je asi taková:

Jednoho dne navečer vydá se družina Medvědů 5. oddílu v Mokrosouši na návštěvu 11. oddílu v Suchovláhách. Je to značný kus cesty, Medvědi dojdou unaveni, ale jsou při příchodu vřele přivítáni. Když si odpočali a se seznámili, jsou vyzváni, aby něco předvedli. Zahájí tedy program křepkým „medvědí tancem“ doprovázeným píšťalou a tamburinou. Hostitelé ukáží jim výjev ze signalisování Morseovou abecedou a Medvědi odvděčí se prostnými, která jsou sestavena z pohybů paží jako u semaforu a ke konci utvoří živou skupinu, která semaforovými značkami pažemi dá slova i větu. Skauti suchovlážští předvedou novou hru vlastního vý-

myslu. Medvědi osvědčí se pak jako znamenití „čtenáři myšlenek“ (pozorování a usuzování). Po malém občerstvení hrnou se Medvědi zpět do svých skalních brlohů mokrosoušských.

O týden později příletně družina Kulichů 11. oddílu v Suchovláhách na návštěvu 5. oddílu v Mokrosouši. Ukáží vzorně denní cviky skautů, kdežto hostitelé předvedou jim oddílovou kapelu. Hosté provedou mistrně řadu „živých obrazů“ a ku konci sehraje se přátelský zápas házené Kulichů a Medvědů, který si smluvili při poslední schůzce. Po malém pohostění odšumí Kuliši posílení opět do svých suchovlážských hvozdu.

Dvojlí výsledek mají mezidružinové návštěvy: Předně velmi podporují individuální vývoj družiny a za druhé zmnožují vědomosti a rozšiřují rozhled těch oddílů, které návštěvy pěstují.

Jaká je v tom výhoda, že na návštěvu jde sedmičlenná družina a ne třicetičlenný oddíl, je tomu, kdo četl tyto stránky, tuším, už dosti jasné.

Družina v táboře.

„Ve skautském táboře nejsou stany vyřízeny v řadách a netvoří ulice jako v táborech vojenských, ale jsou seskupeny ve velkém pólukruhu kolem stanu vůdčova. Tak zůstává každá družina oddělena jako jednotka. Každá družina má svůj stan, dostatečně vzdálený od druhé, ale na dovolání ze stanu vůdčova. Rádce může postavit si svůj vlastní malý stan nebo přístřešek, však těsně u stanu družiny.“

Tak radí R. E. Philipps. Tu ovšem nutna je pro nás jistá korektura. Družinové stany, kam by se vešlo 7-10 hochů, mohou být jen stany zvonové, které jsou u nás vzácné. Stavíme-li však stany menší a s podsadami, můžeme i my přání Philippsovu vyhověti a při plánu tábora umístiti každou družinu jako samostatnou jednotku.

Když v celém životě oddílovém nespátíme třeba ani jediné nápadnější stopy, že by se uplatňovala družinová soustava, jak se o ní zde píše, pak při táboření jistě najednou vůdce pozná, jaký užitek nese rozdělení oddílu v družiny a přednosti této metody.

Je u nás zvykem, že v táboře střídavě denně jedna družina vaří, jedna obstarává nákup, cesty, posílky, jedna se stará o čistotu a úpravu tábora; podobně i noční hlídky bývají rozvrženy po družinách. Jsou družiny pro práci a v družinách provádějí se i hry.

A vskutku, při celoročním průběhu skautské práce nepoznáme tak význačně výhody družinové soustavy a nikde nenaskytne se nám tak znamenitá příležitost uplatnit družinu ve formě samostatné jednotky jako v táboře při letním táboření.

Rádce je tu naprosto odpověden za pořádek a kázeň své družiny, za úpravu stanu, čistotu jeho okolí a ke

konci tábora družina, která měla stan nejúpravnější, bývá odměněna zvláštním uznáním.

Je-li možno, učiníme každou družinu odpovědnou za její stravování, což se ovšem osvědčí spíše při táboření na vycházkách nebo táborech putovních, neboť pak není třeba nositi s sebou objemného kuchařského náradí. Ve stálých táborech, trvajících delší dobu, postavíme řádné ohniště a vaříme najednou pro všechny.

Neopomeňme ani v táboře při volném životě dbáti vnějšího pořádku a nutné kázně. Jakmile zazní hlas trubky nebo píšťaly vůdcovy, každý rádce dá nastoupiti své družině před jejími stany a dovede ji pak na společné nastupiště. Tam obdrží rozkazy od vůdce, které pak se svými skauty vykoná. V lesních táborech užívejte raději píšťaly než trubky. Pišťala není tak hlučná a neobtěžuje sousedstvo jako břeskný zvuk trubky. K přehlídce řadí se skauti, jak bylo popsáno v kapitole o skautské kázni, nebo staví se do čelných řad, družina za družinou s rádcem po pravé straně.

Všechna táborová práce buď rozdělena na družiny tak, aby během času nabyli každý zkušeností ve všech druzích tábornické práce.

V oddílech, které trvají čtyři, pět let, může vůdce dovoliti rádcům, aby se svou družinou podnikli sami kratší tábor. To bývá často znamenitou věcí a veřejným uznáním práce rádcovy, buď však vždy považováno jako zvláštní odměna a ne jako pravidelný zjev. Je to výsada, které se domůže rádce po několikaleté věrné a čestné službě skautské.

Skauting a moderní proudy výchovné.

Smutné zkušenosti učinila společnost lidská s výchovou, jak byla praktikována před válkou. Nemírné vyzdvihování jedinců, přepjatý individualismus rozešťval národy i celou lidskou společnost. Nemožno tak jíti dále! Úžasný rozvrat, který způsobil světovou válku, nesmí se již opakovati, nemá-li zkáze podlehnouti celá lidská společnost, celé lidské pokolení.

Nutno hledati nové cesty a stavěti znovu a hodně z hluboka, na základech solidních, trvalých. Nemožno tu začít jinde, než u mládeže. Mládež musí býti vychována tak, aby právě její výchovou předešlo se rozvratům, které vyvolávají válku.

To se dnes všeobecně pocítuje a rovněž se cítí, že není možno jíti lidstvu dále v řadách rozražených vášněmi a nenávisťmi, že musí nastati doba všeobecného sbratření, vyrovnání protiv, že na světě musí nastati mír mezi národy.

Je to kolektivní duch, který je nejmocnější prужnou silou soudobé lidské společnosti, on je specifickým znakem nového období lidských dějin. A vedle kolektivního ducha jest to práce, v níž a skrze níž musí se obroditi svět.

Tyto dva prvky tvoří určité, konkrétní východisko veškeré výchově a dávají jí také určité, konkrétní cíle.

Je to kolektivní škola práce, která na místě všech trvajících institucí výchovných má převzít vedení a vésti mládež jistěji a lépe k ideálům, za něž tolik lidí ve Velké Válce proliilo krev: k demokracii a svobodě.

To se dnes jasně poznává, po tom dychtí celá pokroková veřejnost, to je prvním a neodkladným poža-

davkem, na němž celá reforma školství a výchovy musí spočívatí.

Je zajímavé, ale — bohužel — málo známo, že tytéž cesty i cíle vytyčil si už před nějakými 14-15 lety výchovný systém zvaný skauting. Jehož původ hledatí je v Anglii a Americe. Neblahou shodou okolností v cizině a zejména u nás nebyl pochopen ve své pravé podstatě. Veřejnosti ušla jeho vnitřní stránka, ona ulpěla na několika málo vnějších projevech (zejména na táboření) a zařadila skauting prostě mezi sporty.

Skauting vůbec není sportem a není tu na místě, abych vykládal o prvcích tohoto hnutí výchovného; poznatky ty vyplynou samy z dalšího. Jen tolik řeknu, že instituce naše předstihuje na hony naši nynější školu a rozebereme-li prvky našeho hnutí podrobně, uvidíme, že skauting není v podstatě nic jiného, nežli kolektivní škola práce, jak se po ní dnes touží a která se dnes tak úsilně hledá.

Ukazuje se, že zakladatelé skautingu, E. Thompson-Seton a R. Baden-Powell, s přímo zázračnou prozíravostí tušili doby, které přijdou a chystali jim hráze. Žel, že pohroma přikvapila příliš brzy, dříve, nežli oni proročtí tvůrci mohli své dílo dokončiti.

Co všechno chce dnešní moderní výchova, co je její cíl? Chce vytvořit společnost lidí tělesně zdravých, tělesně i duševně harmonicky rozvitých, schopných a znalých radostné práce tělesné i duševní pro všeobecné dobro.

A takové prostředky poskytuje jí k tomu skauting: My vychováváme mravní charaktery, proniknuté obětavým a účinným citem bratrské lidskosti. Dáváme jim všechnu příležitost, aby mohli plně a zdárně žítí a pracovatí, ale ne jen pro sebe, ne jen pro své, ale pro blaho a lepší budoucnost veškerenstva.

Správně to řekl muž vynikajícího společenského postavení v Anglii, mluvě ke skautské mládeži. Právil: „Jakže se užívá oné posvátné důvěry, která se skautskému hnutí věnuje? Odpověď jest jen jediná, k tvoření nového a lepšího světa. Nejste tu, abyste jen vymáhali svá práva, ale konali svou povinnost; ne

proto, abyste se starali jen o sebe, ale i o jiné; ne, abyste pracovali pro jednu jen třídu, ale pro blaho obecné; ne, abyste podezírali ostatní národy a potírali je, ale pracovali k přátelství a bratrství. Kdyby skautský duch pochopen byl všemi národy, věřím, že změnila by se tvář světa. Pracujte v souhlase se svými druhy skauty všech národů, abyste utvořili svazek bratří, snažících se houževnatě k jediné velikolepé metě, kterou je — mír mezi národy.“

Proto skauting zakládá dětskou společnost, nebouřá však světový řád, ale staví se rovnýma nohama přímo do společnosti třeba rozvrácené, touže přispěti k jejímu obrození, udělati ji lepší a hlavně lidštější.

Předmětem výchovy skautingu je mládež, při čemž zůstává skauting v nejvyšším a nejživějším styku s rodiči svých hochů a občanstvem vůbec. Příležitosti naskytá se mu k tomu dost a dost. Skauting zabírá do svého okruhu mládež od 8 do 18 let, rozlišujíc přesně její individualitu podle věku a řadí ji v přiměřené věkové skupiny. A to hochy i dívky.

Veškerou práci svou vtěluje skauting do soustavné výchovy, která harmonicky vzdělává rozum, cit i sílu, mozek, srdce i tělo. Skauting je výchovný systém volný, pružný, živý, je život sám, na ničem nelpí, v ničem neustrnuje, není proň dogmat, jen skutečný, zkušeností ověřený poznatek, jak toho žádá volnost a svoboda bádání.

Kolektivní škola práce klade největší důraz právě na společnost. A co je skautský oddíl, než-li společnost dětí, které vůdce přirozeným vývojem snaží se vychovávat ve společnost dospělých? Ve skautingu vyřešen byl nejkrásněji vzájemný poměr dětské společnosti k jich vychovateli-vůdci a k společnosti dospělých.

Ve vzájemném poměru dětí jest to vnitřní praktická vzájemnost, vzájemná služba, vzájemná pomoc, společná hra, společná práce.

Poměr dětské společnosti k jejich vychovateli-vůdci jeví se jako poměr rovného k rovnému, jako bratra k bratru, při čemž vůdce je stejně hledající (význam slova „scout“), jenže starší, vzdělanější a zkušenější, který

však duševní i tělesnou mohutnost svou, kterou nad své chovance vyniká, nevystavuje okatě a nápadně, ale spíše se s nimi skrývá.

Dětská společnost ve skautingu tvoří podstatnou složku celé společnosti lidské, jde spolu s živým proudem jejího žití.

Ideje kolektivní touží vybudovati společnost všelidskou, společnost lidí sobě rovných, ale více než to: svobodných a šťastných.

A tu opět skauting vzorně rozřešil si tento úkol: on rozvíjí a pěstuje individuum, aby bylo zdatným členem rodiny, obce, národa, státu. Ze zdatných jednotlivců tvoří zdatné jednotky, ze kterých se skládají zdatné celky. Zdatné t. j. všestranně dokonalé. A ty jsou mu stupněm k vytvoření Lidského Bratrství. Skauting tvoří světové Bratrstvo hochů, ze kterých vyroste v budoucnosti všelidská rodina, žijící vzájemnou láskou všelidskou ve zdaru i nesnázích, ve štěstí i utrpení, v životě i smrti.

Není možno odloučiti pojmy dobrý člověk a dobrý občan. Jen v dobrých lidech, tedy také dobrých občanech vykvete Lidské Bratrství, které dovede si vážit svobody cizí jako svobody své. K tomu vede skauting hochy spoluúčastí na správě. Poskytuje jim co největší autonomie. Skauting vyžaduje prostotu a jednoduchost ve všech požadavcích i projevech, on učí žítí střízlivě a skromně, on káže zdrželivost v rozkoších duševních i tělesných. Skauti zřikají se všeho zbytečného, co porušuje prostotu života a tak stírá se rozdíl mezi bohatým a chudým, mezi silným a slabým, mezi dělníkem rukou a hlavou, mezi mužem a ženou, zde ovšem jen v právním smyslu.

Kolektivní duch touží po jednotě v rodině, v obci, v národě, v lidstvu.

Duchovně žádá harmonii hmoty a ducha, přírody a civilisace, svobody a autority, vědy a náboženství.

Tělesně žádá, aby všichni členové lidské společnosti okusili práce a to obojí, tělesné i duševní. Pak budou obou schopni a dovedou si obou vážit.

Jak staví se skauting k těmto požadavkům? Po stránce duchovní takto:

Pokud se náboženství týče nesnese žádného svírání do systémů, není hlasatelem žádného určitého vyznání, kazatelem žádné určité morálky. Seznamuje s hranicemi poznatelná a nepoznatelná, se systémy filosofickými a náboženskými, nezná však zatím jiného náboženství, než náboženství lidskosti a jiné morálky, než zákon dobra, pravdy a krásy. Dává svému chovanci volnost, aby rozluštil si náboženskou otázku svobodně, až dospěje vlastního poznání, ke kterému věru člověk nepřijde lehko, ale po mnohých bojích, po mnohém blouzdění. Skauting ho však neznásilňuje, ukazuje mu objektivně cesty všechny, učí ho myslit, pozorovat a soudit. A život, silný a krutý, jaký už je, přivede ho k vlastnímu světovému názoru, ale nebude to brzy, nebude to ve věku chlapeckém, ale jistě až ve věku, kdy ruce ztvrdly mozoly, srdce poznalo bídu a strast a hlavu sklonila života tíže.

V politice pěstuje skauting orientaci a informaci o potřebách přítomnosti i budoucnosti, učí poznávat skutečnost, světa řád a sklad, nezměnitelné zákony, které světem vládou. Učí myslit samostatně, učí hledat a nalézat a ne jen trpně a dogmaticky přijímat. Neolupuje mládež o její mládí, neotravuje ji stranickými spory, neučí ji třídní nenávisť, ale učí ji v každém viděti člověka a bratra, učí ji lásce všelidské, která jedině dovede zjednodušiti komplikované dnešní poměry stranické i vášnivou nevraživost národů.

Když naučí se skaut vážně myslit a správně uvažovat, najde pak v srdci svém „hlubinu bezpečnosti“, najde ke všemu odpověď hlubokou, zbožnou, radostnou — dojde nejvyššího lidského štěstí.

Duchovní soulad osvědčuje skaut v družné společnosti, která se jeví vzájemnou službou a to nejen druhům, své společnosti, ale celé společnosti lidské.

Služba je devisou skautského hnutí. C. H. Livingstone, president organisace Boy-scouts of America napsal: „Nastal věk služby a zasvěcení se pomoci a štěstí jiných. Věk sobeckosti minul. Lidstvo všech plemen,

barev i vyznání povstalo proti démonu sobectví, aby dobylo největšího vítězství všech věků. Já je zapomenuto v konání povinnosti — — —“

Tělesně přizpůsobuje skauting své chovance intensivním způsobem, čině je silnými, křepkými, vytrvalými, houževnatými. Práce je ve skautingu východiskem výchovné činnosti. Napřed pracujeme, napřed dáme poznati práci a pak teprve po zkušenostech přicházíme k teorii. Tedy čirá empirie, vlastní dopracování se k úsudku. Práce je však skautingu i prostředkem výchovným. Žádné kázání, žádný výklad, popis nenahradí práci skutečnou, konanou vlastní rukou, vlastním mozkem.

Skauting dávno ocenil výchovný význam práce. On učí zručnosti a tím ulehčuje tíhu práce. On práci zvyká, takže i nepříjemná práce koná se se stejnou chutí jako příjemná a tedy i se stejným zdarem. On učí práci oceňovati a to jistě spravedlivě, jak je schopen jenom ten, kdo práci nejen zná, ale i sám koná.

Skauting učí práci produktivní. On se neutápí v lepení a smolení všelijakých tretek, ve vyřezávání nevкусných nicotností, v pletení různých nepotřebností, v neužitečném pěstování kytiček. On pracuje tak, aby výsledek a cena práce byly ihned patrné a to v praktickém užitku, který dělník z práce má.

Proto je práce ve skautingu účelně a hospodárně organizována, nic nekoná se polovičatě, ledabyle a marně.

Čeho by si mohla škola práce přát více?

Zvláštní důraz klade se ve skautingu na práci tělesnou a je již nyní skautská škola pracovní protiváhou dnešní nečinné, pasivní výchově školské.

V řadách skautských panuje radostná pracovní kázeň, pracuje se dobrovolně, bez nátlaku, z pouhého pochopení potřeby práce a užitku z ní, z radostné chuti k ní.

Nezapomíná se ani na umělecký projev v práci jako nutný doplněk a přirozené vyvrcholení.

Práce ve skautingu není jen přípravou pro praktický život, celý skauting je vlastně život sám a práce je jen použití vědomostí, dovedností a zručností k tomu, aby ten život stal se ne snad jen snesitelným, ale opravdu radostným.

Skauting ukazuje rozdíl mezi hrou a prací, ve skautingu každá hra je prací, nebo se mění v práci nebo je přípravou práce, on stírá rozdíl mezi prací příjemnou a nepříjemnou, on činí z práce mravní povinnost k společnosti.

Tak tedy vyjádřena je ve skautingu kolektivita a práce, ony dva prvky, které v budoucí výchově mají hrát tak důležitou roli.

Pokračujíc v rozboru idejí skautských nalézáme i jinou překvapivou shodu v tom, po čem se dnes tak žhavě touží a co my již praktikujeme ode dávna.

Kolektivní škola práce má vyřešiti spolužití svých členů ve svéprávnou, samostatnou a soběstačnou obec: stejné zájmy, stejné potřeby, stejné starosti, stejné nesnáze, stejné povinnosti, stejné úkoly; to vše nutí k společné práci pro společné blaho.

A co je vlastně skauting? Podívejte se do skautského tábora, zajděte do skautské klubovny, navštivte skautskou dílnu! Všude najdete malou svéprávnou, samostatnou, soběstačnou obec, v níž všichni pracují pro všechny, společně pracují pro společné dobro. Není skautské klubovny bez dílny, není v ní společnosti bez společné práce, ale skautský duch je duchem kolektivní práce.

Kdo by přemýšlel o tom, co tu až dosud bylo pověděno, přijde snad k určité pochybnosti a pronese námitku: Ano, společnost, práce, kde však je dětství, kde je idealismus mládeže?

Nezakopáváme ve skautingu ani této hřivny: žádný výchovný systém nenašel ještě tolik možností, aby mládež mohla využít své dětství, aby se mohla radovat ze své mladosti. A vskutku, není šťastnějších dětí nad skauty.

Vracíme se k přírodě. Tomuto heslu se někdy křivě rozumí. Neutíkáme do přírody jako do nějakého idylického zákoutí, u nás nemá místa sentimentální romantismus, který považuje přírodu za jakousi klidnou zátku rozbouřeného moře života, kde je posvátný mrtvý klid, který vede jen ke kontemplacím, pasivitě, nirvaně; za tiché zákoutí, odkud možno v sladké nečinnosti po-

zorovati zápasy a spory života jako pouhý neúčastný divák.

Náš romantismus není chorobná zrudá, je zdravý, on nikdy nevede k rozcitlivělému rozplývání se nad každou rybičkou, broučkem, muškou. Náš romantismus nemá jen líc, má i rub a ten je proti svůdně hladkému líci vždy hrubý a drsný. Jen jako příklad: celý život v přírodě, co tu romantického kouzla, ale co tu však i tvrdé, ba hořké práce. Co tu krás a radosti, ale co tu i nesnázi a nedostatků!

Ve skautingu je čirý naturalismus Rousseauův již překonaným stanoviskem; ne jen příroda, ale skutečnost a také příroda, čili skutečný život je nám samozřejmostí. Právě tak Rousseauovo nadměrné zdůrazňování dětských práv na radost, rozkoš, hru a štěstí je nám již hodně vzdáleno. Nevychováváme tvory pro pustinu, nechceme mít z dětí Robinsony, žijící v samotě na pustých, neobydlených ostrovech, nebo ve fantasticky vysněných rájích. Neodblháme od drsné skutečnosti, ale vychováváme pro horký život, tvrdou, dravou skutečnost. Neboť takový svět je a dítě je tvorem, žijícím v něm, žijícím v lidské společnosti. Co platno připravit dítěti jen t. zv. „radostné dětství“, když život je tvrdý; co platno stále vynášeti „dětství blažené“, když rozčarování z této blaženosti je vždy tak trpké, hořké; co platna dítěti jen radost, rozkoš, hra, když do života, který jest jen boj, přijde neschopno a dožije se zklamání, neboť nevyplní se nic z toho, o čem ve své idyle dětské snilo.

Skauting šetří s opravdovostí, jaké v nejvyšší míře je schopen, dětských projevů, dětských práv, zachovává dítěti jeho pel mládí a dává mu okusiti všech radostí a slasti dětství, ale zároveň zbrojí svého chovance pro střízlivou a drsnou skutečnost a pro mlhavou budoucnost.

Zde jsme i u té přednosti skautingu, která se mu s despektem hází na hlavu: u té mnohým tak odiosní výchově pro brannost. Nevíme žádný dnes, co může přijíti zítra, ale uschnou člověka, aby dovedl bojovati „proti knížectvu, proti mocnostem, proti světu pánům temností toho věku, proti duchovním zlostem vysoko“,

aby „stál, maje podpásána bedra svá pravdou a oblečen byl v pancíř spravedlnosti“, to je podle některých fanatiků tolstojovského altruismu — hříchem do nebe volajícím. Vždyť to je výchova k spravedlivé brannosti, od slova brániti sebe nebo někoho a ne výchova k nespravedlivé útočnosti. Vždyť i ten němý tvor se brání a sama příroda ho k tomu uzpůsobila, jen člověk podle těchto falešných hyper-humanistů má být jehnětem nebo zbabělcem.

Skauting není organisován pro válečnou službu. Je organisován pro službu, všechnu službu, jakoukoli službu, vznešenou nebo prostou, velkou nebo malou, právě jen pro službu, ale pro službu vždy mravnou.

Bylo-li ve skautingu stvořeno Světové Bratrství hochů, je to proto, aby tyto ideje šířily se touže silou, touže měrou a dospěly všude k témuž cíli. Myšlenka je taková:

Vziji-li se tyto ideje společnosti mládeže, tvořící Světové Bratrství, musí se projevovati i ve společnosti dospělých, ve kterou mládež doroste, musí ze Světového Bratrství hochů vyrůst Bratrství Všelidské. A pak již nebude potřeba výchovy k brannosti. Dnes však ještě nejsme u cíle, dnes jsme jen na nejkrajnějším počátku cesty k tomu cíli.

Protože skauting — zplna v intencích kolektivity — dívá se na dítě jako na člena lidské společnosti a ne jako na osamocené individuum, seznamuje je prakticky s pouty, která je váží k společnosti národní i lidské. Skauting vychovává občana-dítě bez poškození práv i rázu dětství v občana-dospělého. Dává mu poznati základy občanských nauk, seznamuje je s občanskými právy a povinnostmi. Přemáhá dětské sobectví. Dítě je sobcem od přirozenosti, jemu první a nejvyšší je vlastní já. Jen vypěstováním smyslu pro blaho obecné, které však může dít se jen v styku společenském a nikdy v liduprázdné pustině, povznese se dítě nad sobectví vlastní osoby. Jasným příkladem ochotné a neváhavé obětavosti, pohotovosti k jakékoli obecně prospěšné práci a činnosti je — skautský vůdce.

V tomto počínání je skauting čistě demokratický. On nežene všechny hochy pod jeden klobouk, nežene všechny

jedním korytem; uznává-li a užívá-li uniformy jako vnějšího projevu, neuznává uniformity v práci vnitřní a v duševním uzpůsobení. On pomáhá každému hochu, aby se vyvinul v muže nejschopnějšího jak možno, k plné individualitě v nejvyšším smyslu toho slova ale — a tu je přednost skautingu a to chce i kolektivní duch — u vědomí plné odpovědnosti vůči sobě i celé společnosti lidské, jejíž je členem. Skauting je i tak dalece demokratický, že nezná třídy, vyznání, rasy, zná jen člověka, člena lidské společnosti. Mluví universálním jazykem chlapců celého světa, je nesmírnou tavicí pánví mládeže různých ras, tříd a vyznání v jedno jediné Bratrstvo lidské.

Jeho cíl i meta je dobré občanství, ono tvoří lidi „fysicky silné, duševně probudilé a mravně přísné“, jak požaduje třetí bod slibu amerických skautů.

Žádá-li tedy kolektivní škola práce všestrannost a to duševní: věděním, znalostí, a tělesnou: dovedností a zručností, nenajde nikde svůj požadavek harmoničtěji, přirozeněji a úplněji vyřešen, než ve skautingu.

Vyšetřiv takto poměr skautingu k moderním proudům výchovným, jistě přesvědčil jsem každého, že skauting, až již data dosti starého, je stále „up to date“, jak říká Angličan. Že jeho směry a cíle neztratily v nejmenším na své aktualitě, naopak že nyní teprve docházejí pravého uznání a pochopení, ovšem pod jinou firmou. Že při dobré vůli nebylo by třeba hledat a pátrat po něčem, co již tu je, že nebylo by třeba konstruovat a budovat něco, co již je vybudováno a to dobře a pevně.

Chťel bych vyburcovat zájem a pozornost všech vychovatelů pro hnutí skautské. Je mi líto, že myšlenka tak svěží, úrodná a plodná ušla těm, kteří první byli povinni se s ní seznámiti.

Ovšem u nás jdeme vždy a ve všem hodně pozadu a ke všemu hodně netečně. A to nahoře jako dole. Jinde vymohli skautskému hnutí ochranu státní jako instituci všeobecně prospěšné. Ve Spojených Státech severoamerických ve spojení s Department of Education (ministerstvo vyučování) konány jsou pravidelné skautské kursy

na Columbia University, New York University, Boston University, University of California a jinde. A u nás? Hořko myslet a stydno mluvit! Na celé hnutí skautské se za celých deset let nedalo z veřejných prostředků dohromady ani tolik, kolik se dá dnes na jednu „pokusnou“ třídu se 30 dětmi, kde se teprve má zkoušet a luštit, co je u nás již dávno vyzkoušeno a rozluštěno, co my praktikujeme po celou dobu svého trvání a dnes jistě se 14 tisíci dětmi.

To však nás nemylí. Víme, co chceme a víme kam jdeme. A je pro nás jen radostno poznati, že to, co my děláme již od desítiletí, najednou objeveno bylo a uznáno jako jediná cesta k obrození lidstva.

Jsme skauty, tedy skromní lidé.. Ať skauting, ať kolektivní škola práce — vše jedno — jen když se dojde tam, kde je lidstva spása: k Všelidskému Bratrství, které zaručí štěstí každého člověka, jeho svobodu i blaho.

Jsme na cestě dobré, neboť chceme dobro a konáme dobro. Tato služba, již my lidstvu prokazujeme, je naší nejvyšší ctí a v ní je i naše nejvyšší odměna, neboť nepracujeme pro sebe, ale pro jiné, nepracujeme pro tuto chvíli, ale pro budoucnost; snažíme se pracovati sub specie aeternitatis — pod zorným úhlem věčnosti.

O B S A H.

Úvodní slovo	str. 5
Družinová soustava	
Podstata a odůvodnění	8
Zavádění	14
Duch a kázeň	18
Rádce a jeho zástupce	25
Práce rádcova	„ 27
Výcvik družiny	32
Nováček.	„ 33
Druhotřídní skaut	„ 54
Odborné zkoušky skautů	„ 68
Rady	„ 72
Družinová rada	„ 72
Oddílová rada	„ 73
Mezidružinové závody	„ 78
Družina při hrách	„ 84
Družinové dobré skutky.	„ 86
Mezidružinové návštěvy	„ 87
Družina v táboře	„ 90
Skauting a moderní proudy výchovné	„ 92
